

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 31. (91.) ÉVF. • 9. SZÁM • 2021. SZEPTEMBER • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Bíró Sára Gyöngyvér

Adjunk hálát mindnyájan

• Amikor Dávid király egy győzelem után Istennek sátrat emelt, s abban elhelyezte a frigyládát, a nép és királya örömeiben áldozatot mutatott be az Úrnak. Szertartásuk része volt a darab kenyér, datolya, szőlő elfogyasztása is, és a király megbízta a lévítákat, hogy Istent magasztalják.

Ha sikerül régóta dédelgetett tervet megvalósítani, örülünk. A hívő ember örömét nemcsak embertársaival osztja meg, hanem Teremtője felé is kimutatja háláját. Mert nem tehet mást. Hogyan

is gondolhatná, hogy szívében a vágy, a remény magától született meg, hogyan is hihetné, hogy megvalósításai csak neki köszönhetőek, miért is akarná csak magának megtartani az örömét?

A hívő ember tudja, hogy minden Teremtője adománya. Teremtőményként szabad akaratára van arra, hogy az Istentől kapott ajándékokkal és terhekkal legjobb belátása szerint bánjon. Mindenben kitapintja a teremtő akarat jóságát és végtelen szeretetét.

A tartalomból:

Hálára hangolva

4

*Változó világban
változatlan igazsággal*

6

*A drágakövek útján –
gondolatok az idej lovas
zarándoklatról*

13

Nagy Albert Kolozsváron

16

Nyitrai-nap Mészkön

18

„Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!” (1Krón 16,34)

● **Július 29. és augusztus 11. között fogadta a bágyoni gyülekezet clevelandi testvérgyülekezetét, a West Shore Unitarian Universalist Church tagjait.** A clevelandiek bekapcsolódtak a bágyoni gyülekezet életébe, angol nyelvű foglalkozásokat tartottak a gyerekeknek, új lelkészüket, Anthony Makar prédikált, részt vettek a mészközi Nyitrai-napon, emellett ismerkedtek a környező gyülekezetekkel és Erdéllyel.

● **Augusztus 4–6. között a székelkeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium udvarán szervezett ifjúsági napokat az ODFIE a Székelkeresztúri és Székeludvarhelyi Unitárius Egyházak több mint hatvan fiataljának.** A résztvevők ismerkedő- és csapatépítő játékok, sporttevékenységek, kiscsoportos beszélgetések, közös éneklés, élőkönyvtár, vetélkedők révén ismerkedtek. A reggeli áhítatot Szakács György negyedéves teológiai hallgató tartotta. A záró istentiszteleten imát mondott Magyar Zita Emese ifjúsági és egyetemi gyakorló segédlelkész, prédikált Szilágyi Alpár harmadéves teológiai hallgató.

● **Augusztus 22-én ökumenikus áhítattal zárult a 12. Kolozsvári Magyar Napok a belvárosi református templomban,** ahol az erdélyi magyar történelmi egyházak képviselői végeztek szolgálatot. Fazekas Zsolt helyi református lelkész köszöntőjét követően **Jobbágy Mária Júlia unitárius lelkész felolvasta a 133. zsoltárt,** majd László Attila kolozs-dobokai főesperes-plébános tartott áhítatot, imát és áldást mondott Benkő-Zonda Tímea evangélikus lelkész. Utána fellépett a Szent Efrém Férfikar.

Egyházköri hírek

● Kolozs-Tordai Egyházak

Augusztus 3–8. között zajlott a torockói egyházközség gyermektábora, amelynek témája a teremtett világ csodái voltak. A tábori tevékenységek megszervezésében és megvalósításában segédkezett Tálas Ferenc tanító és Strausz Imre

István orgonaművész Marosvásárhelyről.

Augusztus 7-én második alkalommal szerveztek egyházközségi napot a Kövendi Unitárius Egyházközségben, augusztus 2–6. között pedig egyhetes gyermektábor zajlott, amelynek a lezárása egybefonódott az alkalommal. Az esemény Farkas Izolda helyi lelkész áhítatával kezdődött, majd Andorkó Júlia Eszter *Kövend kincsei* címmel tartott előadást. Ezt követően díjazták Az én Kövendem nevet viselő rajz-, illetve mese- és versíró pályázat résztvevőit.

● Magyarországi egyházkerület

Augusztus 9–14. között zajlott Magyarúton az OUT-Tábor, a Magyarországi Egyházkerület Országos Unitárius Gyerektábora, amely a 9 és 14 év közötti korosztályt szólította meg. A gyerekek élménydús program révén tapasztalhatták meg az édenkerti állapotokat, majd a káoszt, végül pedig a hét során visszaépülő rendet. A tábor ideje alatt kirándulást szerveztek Nógrád várához, majd lehetőségük volt sárkányhajózni és fürdeni a Dunánál, éjszakai túrázni és csilaghullást nézni, továbbá szappansúszdázta, vizeslufi-háborúztak, készítettek életfát és arcmaszkokat, reggeli áhítatokon imádkoztak, közösen énekeltek és táncoltak. Az áhítatokat Szabó Csengele hódmezővásárhelyi lelkész, Nagy Zsuzsanna egyházkerületi gyakorló segédlelkész és Albert-Nagy Ákos főszervező, lelkész tartották, továbbá Mészáros Nóra Zita énekes, Bernáth Márta hitoktató, Léta Jolán és Jancsik Levente táborvezetők, illetve Kovács Boglárka önkéntes tanították az énekeket és a táncot.

Augusztus 20-án a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközségben Kertünk elnevezéssel családi napot tartottak. A templomkertben különböző családi játékokat és vetélkedőket, társasjátékokat és hangszeres foglalkozásokat szerveztek, a templomot bemutató sétákra is indulhattak a résztvevők. Asztalos Kata, a Kodály Intézet munkatársa vezetésével dalos, mondókás, játé-

kos foglalkozás várta a legkisebbeket.

● Marosi Egyházak

Augusztus 7-én zajlott a hagyományos bözödújfalusi találkozó. Az egykori lakosok római katolikus misén, majd unitárius istentiszteleten imádkoztak közösen, előbbin András Elemér plébános, utóbbin id. Szombatfalvi József nyugalmazott unitárius esperes szolgált. A résztvevők együtt adtak hálát az újabb találkozás lehetőségéért, majd kopjafát avattak. Csibi Attila Zoltán, Erdősztgyörgy polgármestere, tiszteletbeli bözödújfalusi, id. Szombatfalvi József ny. esperes, Bözödújfalusi szülöttje és Mile Balázs, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának konzulja közösen leplezték le a kopjafafalu faragóinak nevét tartalmazó emlékoszlopot. A 64 kopjafakészítő nevét felsorakoztató táblán azok nevei is helyet kaptak, akik hat évvel ezelőtt hozzájárultak a kopjafafalu létrehozásához.

● Székeludvarhelyi egyházak

Július 25-én a Homoródszentmártoni Unitárius Egyházközségben megemlékeztek dr. Gellérd Imréről, aki a gyülekezet lelkésze volt 1964–1980 között. Ünnepi beszédeben Pál János helybeli lelkész megemlékezett a lelkiismeretes, közösségépítő elődről. Oláh Sándor Gellérd Imre társadalmi környezetei Siménfalván. 1947–1959. november 5. címmel tartott előadást.

Homoródszentpálon augusztus 2–7. között táboroztak a gyülekezet gyermekei. A foglalkozások Jézusról és követőiről szóltak. A 35 gyermek meglátogatta a nagyajtai templomvárat és a kisbaconi Benedek Elek Emlékházat. A tábor a Bethlen Gábor Alap támogatásával valósult meg.

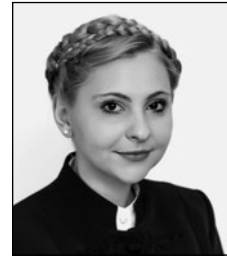
Augusztus 14-én a Székeludvarhelyi Belvárosi Unitárius Egyházközség tagjai Szejkefűrdőn Orbán Balázsra emlékeztek.

Augusztus 20-án a Székeludvarhelyi Belvárosi Egyházközség nőszövetségének tagjai az államalapító Szent István királyunkra emlékeztek.

LÉLEKKENYÉR

Igazán...

„Igazán hálás lennék, ha...” – a három pont kitöltése rád vár, fejezd be a mondatot, kedves Olvasó. Mitől teszed függővé a háládat, mihez kötöd, mi kell ahhoz, hogy ezt a mondatot a magad számára teljessé tedd? Nehezen tudsz válaszolni. Megértem. Mindannyian így vagyunk ezzel. A hála egyébként is igencsak hálátlan téma, legtöbbször dadogunk, ha szóba kerül, soroljuk a közhelyeinket vagy mások gondolatait, miközben a valódi értelmezésünk, a valódi gondolatok bennünk nem születnek meg. Az sok vesződéssel és kinnal járna, tudatosságot követelne, odafigyelést és odafordulást, áldozatot, majd alázaatot, aztán könnyeket hozna, megbánást és szégyent, majd emelt főt és tiszta elmét. Túl sok macera. Nem vállaljuk. Már abba is belefáradunk, hogy egyáltalán belegondolunk a témába. Legyintünk, és megbeszéljük magunkkal, hogy ezt nem kell túlbonyolítani, a hálánkat kifejezni ott a kávé, a csokoládé vagy egy jó üveg bor, s ha igazán sokkal tartozunk, akkor mindhárom. Vajon nem ez okozza a hálánk szabad áramlásának akadályát? A kényszer, hogy letudjuk tartozásunkat, lekötelezettségünket, elmaradásunkat. Benyújtjuk ajándékdobozban, és várjuk a pityegést, akár bevásárlóközpontban a számla kiegyenlítésekor, majd nyugodt szívvel hajtjuk álomra a fejünk, mert lám, mi nem tartozunk senkinek. Tévedés. Annak tartozunk a legtöbbel, akit nem érdekel az ajándékcsö-

FARKAS
ORSOLYA

magunk, a tárgyakhoz kötött köszönet, annak, aki a valódi érzéseidre kíváncsi, aki látta már bennünk a legjobbat és a legrosszabbat, annak, akiért megéri vállalni a macerát.

Ahogy telnek az évek, azt hiszem, egyre közelebb kerülök a valódi érzéseimhez. Nem is olyan régen még úgy gondoltam, hogy a megbékélést, a csendet a halál hozza el, ma már úgy vélem, azt csak az életben találhatjuk meg. Mégis semmi sem olyan alábecsült, mint az élet. Ébren és álmunkban is jelentéktelen semmiségeken rágódunk, amelyek mind-mind végtelenül messze vannak a dolgok lényegétől. Mindent egybe-

„Mit fizessek az Úrnak a sok jóért, amit velem tett?” (Zsolt 116,12)

vetve vajon mennyi ideig él az ember, hány tiszta óra adatik meg neki? Vajon mennyire gyakran hasonlít az élete a villamos áramhoz, ami mindent bevilágít? A madár dalol, a giliszta pedig forog a talajban, hogy a levegőtlen földben meg ne fulladjon az élet, mi pedig átkozzuk a hétfőket, a munkát, a viharokat, a telet, miközben egyre szűkülnek a lehetőségeink, és a bennünk lévő hála egyre fogy. Elvékonyodunk mi magunk is, hitünket és mindennapi életünket feltételekhez szabjuk. Pedig minden bennünk van, amire szükségünk van. Igazán élni, valódi érzésekkel.

A zsoltárok érzelmekkel teli költemények, egy-egy emberi életérzést szólatatnak meg, s egyszerűségükben azért olyan szépek, mert megmutatják nekünk, hogy az évezredekkel ezelőtt élt ember is mennyire hasonló gondolatokkal, bajokkal, fájdalokkal küszködött, és mennyire hasonló örömeit, szépségeket fedezett fel az életben. A megjelölt bibliai versben a zsoltáríró felmérte Isten jótéteményeit, átérezte, hogy ő adósa Istennek, hogy tartozik. Fizetni kellene Istennek, de – mit? Ő nem tekint a jótéteményeire úgy, mint adósságokra, szeretetéből és jóindulatából fakadóan adja, tőlünk csak azt kéri, éljünk úgy, hogy körülnézünk. Mert ha körülnézünk, észrevehetjük mindazt, ami nem a saját érdemünk, mindazt, amit nem kértünk, de kaptunk. A legnagyobb ajándékok az életünkben ezek. Szemek és kezek, végtelen mezők, költészet, érett kalász, föld, egybedobbanó szívek.

Befejezem a megkezdett mondatom: „Igazán hálás lennék, ha mindennap hálát adnék!”

LÉLEKTÉRKÉP

Hálára hangolva

SIMÓ MELINDA

Milyen jó nekem...

A völgyben Oklánd házai, tőlem jobbra Homoródkarácsonyfalva kecses templomtornya, idillikusan szép a nyár: napsütés, száradó fű illata, szépen rendezett mezők.

Elindul bennem a hála, azokra gondolok, akik kemény munkával rendben tartják a földeket, majd arra, aki mindezt megteremtette, és érzem, hogy ez az érzés feltölt, energiát ad.

Milyen jó nekem...

Látom a kabinet ablakából, ahogyan közeledik, és egyre szaporábban lépdel, majd nyílik az ajtó, hatalmas ölelést kapok, s rögtön mondja is, hogy nagyon várta már a találkozásunkat. Gyermeki hálája az egész termet beragyogja, és hatására érzem, hogy elpárolog a düh, amit az adminisztrációs nehézségek váltottak ki.

Milyen jó nekem...

Gondnok-presbiteri találkozón az egyik téma a hála kifejezése. A feldolgozó körön rájövök, hogy mekkora igényünk van rá, nekem is, másnak is.

Milyen jó nekem...

Hála gyakorlása a „lecke”, végre iskoláinkban is lehet erről szó. Mesélem nekik, hogy az unitáriusoknak van egy külön ünnepük, amely erről az érzésről szól. Rám kérdez egyikük, hogy miután megtanuljuk a hálát, akkor nekünk ugye nem csak egy ünnep fog erről szólni. Igen, ez a cél, felelem.

Számtalan hasonló gondolat születik bennem a hála kapcsán, ezekhez próbálok egy kis pszichopedagógiai háttérrel rendelni és a gyerek által megfogalmazott célt erre az írásra is átterjeszteni.

A pozitív pszichológia nagy ernyőfogalmának egyik különálló és napjainkban intenzíven kutatott területe a hála tudománya. Abraham Maslow szerint a hála érzése lelki jólléthez és magasabb szintű önmegvalósításhoz vezet. Robert Emmons meghatározása szerint akkor vagyunk hálásak, amikor átéljük a csodálkozást, a köszönetet és megbecsülést az élet iránt.

Hálánk tárgya változhat, irányulhat Teremtőnk, illetve más emberek felé, mint például családjunk vagy barátaink; élő vagy élettelen lények, tárgyak felé; megélés, lehetőségek, fontos és kevésbé fontos események felé.

A hála kifejezésekor és elfogadásakor az emberi agyban dopamin szabadul fel. Minél többször kerülünk kapcsolatba a hálával, annál több dopamin szabadul fel. A dopamin befolyásolja a jóllétünket, fontos

szerepet játszik sok mindennapi viselkedésben, segít nekünk a mozgás koordinálásában, és támogatja a jutalomszabályozást az agyban.

Emmons és Ljubomirskij kutatásai rámutattak arra, hogy a hálás emberek boldogabbak, hatékonyabbak, magabiztosabbak, poszttraumatikus növekedés észlelhető náluk, kevésbé negatívak és empátikusabbak.

Vallásos emberek számára egyértelmű hálagyakorlat az ima. Emellett a terület szakértői ajánlják a hálapló vezetését, hálalevél írását, hálameditáció végzését.

Kedves Olvasó! Őszi hálaadás és karácsony közti időszakra ajánlom, hogy hetente kétszer készíts egy részletes bejegyzést a hálaplódba. Írhatsz egy személyről, egy találkozóról, gyakorlatilag bármiről, ami hálával töltött el.

Szánj erre a feladatra 10-20 percet, és adj magadnak időt, hogy ráhangolódj arra, amiért a leginkább hálás vagy. Személyekről írni hatékonyabbnak bizonyult, mint tárgyakról. A részletek bemutatása is fontos. Ha szem előtt tartod naplódodat, emlékeztet, hogy dolgoz van vele.

Indító mondatként kezdheted: „Valaki, akinek a társaságának örvendtem...”, „A napom legjobb része...”, „Valaki, akire felnéztem...”, „Az a csoda, amit ma láttam...”, „Ez a vicces dolog történt ma velem...”, „Ennek az apró szívességnek voltam ma a szemtanúja”, „Szerencsés vagyok, hogy átélhettem...”

Pszichológusként tapasztalom, hogy a félelemre épülő társadalmi rendszer még az utódok életterét is beszorítja, szűkíti a lélektani mozgásteret, nagyon sok lelki munkát adva azoknak, akik belső szabadságra vágyanak.

Ideje, hogy átvegye a félelem helyét egy másik érzélem, és ez lehet a hála. Az eddigi tapasztalatok, kutatások azt hangsúlyozzák, hogy lelki növekedést, életminőségünk javulását és hosszabb életet eredményez.

HITFORRÁS

Jó dolgok

MÁRTON EDIT

Hiszek abban, hogy minden nézőpont kérdése. Szeretek reggelente úgy kelni, hogy eldöntöttem magamban: ma újabb csodákat fedezek fel.

Sok emberrel találkozom nap mint nap. Sok a meg-savanyodott ember, kevesebb az olyan, aki azzal a gondolattal ébred, mint én. Magyarázatot is találnak az ingerlékenységükre: mai rohanó világunk felgyorsult, nem győzzük utolérni magunkat. Sietnünk kell. Nincs időnk ilyesmikre. De, ember, hová sietsz?

Simon Márton költőnek van egy szép verse: *Arról, hogy mi jó*. Mi sokszor elrohanunk ezen jó dolgok mellett. Sokszor úgy tekintünk ezekre az apró csodákra, mint valami privilégiumra, amely jár nekünk.

Érdemes néha tudatosan megfogalmazni magunknak azokat a dolgokat, amik jók.

Nekem például jó korán reggel pékségbe érni és meleg kenyeret venni. Tavasszal a hótakaró alól kibújó hóvirágot észrevenni. Beleszagolni az otthoni, gőzölgő tyúkhúslevesbe. Esős délutánt követően napsütést élvezni. Pénzt találni egy régi farmer zsebében. Száraz avarszőnyegen végigsétálni. Nedves kutyaorrtól újra felvidulni. Hegy tetején csendben ülni. Új könyvbe beleszagolni. Frissen hullott hóba belemarkolni. Madár-

csicsergésre ébredni. Rég látott gyermekeket ölelni. Embereket jónak látni. Töltőtollal papírra írni. Karácsonyi dalokat hallgatni. Idegen helyen otthonra lelni. Nagytakarítás után leülni. Társasjátékozás közben telefonról megfelelkezni. Hosszú ideje halogatott feladatot befejezni. Ismeretlent felfedezni. Régi slágert újra hallgatni. Hétvégén sokáig aludni. Új dolgokban kihívást találni. Göndör hajat fésületlen hagyni. Vizsgákra felkészülten menni. Este nyugodt szívvel elaludni. Éhesen asztalhoz ülni. Temetőben emlékezni. Őszinte emberekkel beszélgetni. Mezőn szénaillatot szagolni. Traktorok hangját hallgatni. Izzadságot letörölni. Friss zöldséget szedni. Templom csendjében megpihenni. Könyvesboltban nézelődni. Ajándékot adni. Ölelni. Szeretni. Ölelve és szeretve lenni.

Ezekért a jó dolgokért nem árt időnként egy halk köszönetet mondani. Nem árt időnként megérezni a szívben a hála érzését. S hiszem, hogy ha nap mint nap felfedezünk életünkben egy aprócska csodát, akkor újabbakkal áld meg a Jóisten.

Őszi hálaadás ünnepéhez közeledve Dsida Jenő *Templomablak* című versének soraival kívánom, hogy „áldja meg az Úr / a belülről látók / fényességét!”

Lőrinczi László emlékezete II.

Lőrinczi Lászlóhoz kapcsolódó másik személyes történetem is teológus éveim legátusi emlékeiből való. Negyedéves hallgató voltam, amikor karácsonyra (1958) az ürmösi egyházközségre esett a választásom, ahol Lőrinczi László volt a lelkész. Igaz, hogy a szolgálatok szempontjából terhes volt, mivel a háromnapos ünnepen öt egyházi beszéddel kellett szolgálni (első és másodnapján: délelőtt és délután, harmadnapján pedig délelőtt). A vonzóerő számomra az volt, hogy nem kellett végiglátogatni a családokat a legátusi adományokért. Nehezen viseltem az ilyen családlátogatások alkalmával, hogy sok helyen elvárták, hogy pohárka itallal köszöntsük az ünnepet, s ha nem fogadtuk el, bizony sok helyen sértődöttség lett belőle, ha pedig mindenhol elfogadtuk volna, mi kerültünk volna áldatlan helyzetbe. Ez a karácsonyi legáció a lelkészi család meleg fogadtatásában kedves emlékekkel ért véget.

Aztán eljött a pünkösd is (1959), amely számomra az utolsó legációs szolgálat volt. A helyek kiválasztásakor gondoltam egy merészet és nagyot, mégpedig

azt, hogy újra Ürmösre megyek. Már csak azért is, mert szép emlékeket hordoztam magamban, de a Laci bácsi közelségében és példás környezetében eltöltött rövid három nap is olyan tapasztalatokkal gazdagított, amelyek végigkísértek hosszú egyházi szolgálatom idején.

Amikor pünkösd szombatján megérkeztem Ürmösre, Laci bácsi rám nézett: „Fiam, úgy emlékszem, hogy te mint negyedéves hallgató már voltál itt legációban.” „Valóban így van” – válaszoltam. „Talán ide akarsz jönni lelkésznek? No, hát ne siess, mert én még nem mentem nyugdíjba, és egyelőre még nem is szándékozom!” Igyekeztem Laci bácsit megnyugtatni, hogy ilyesmire egyáltalán nem is gondoltam, és miután előadtam választásom okait, a további kérdőre vonás elmaradt. Ottlétem alatt szívesen magyarázta el, hogy a lelkészi munkában az evangélium hirdetése mellett milyen fontos a példamutatásul szolgáló gazdasági tevékenység és a gyülekezetépítő munka az adott lehetőségek között. Az ünnep elteltével újabb élményekkel gazdagodva jöttem el Ürmösről.

ANDRÁSI GYÖRGY

Változó világban változatlan igazsággal

Július 9–10. napjain egyházunk Főtanácsa és Zsinata új főtisztviselőket választott, akik augusztus 9-én hivatalosan is átvették leköszönő egyházi vezetőinktől az egyházkormányzás, az útmutatás és -keresés terhéet. Kovács István püspökkel, Sándor Krisztina és Farkas Emőd főgondnokokkal, Rácz Norbert Zsolt főjegyzővel és Lőrinczi Lajos közügyigazgatóval ez alkalomból beszélgetett a szerkesztő.

• Kérem, meséljen egyházi kötődése kialakulásáról!

K. I.: Családom mindkét ágán mélyre nyúlnak az unitárius gyökerek. Apai nagyapám, Kovács Gyula unitárius kántortanító volt a Brassó megyei Datkon. Ugyanitt volt unitárius lelkész anyai nagyapám testvére, a nagy tekintélyű Szén Mihály, akit mi a családban is mindig „pap bácsinak” szólítottunk. Gyermekként mélyen vallásos, ürmösi származású nagyanyámnak köszönhetően a bibliai történeteket mint meséket ismertem meg. Bár édesanyám esténként beszólt bátyámmal közös szobánkba, hogy imádkozzatok, mégiscsak a militáns kommunizmus évei voltak ezek, és mivel édesapám hivatalnok volt, nem mondhatom, hogy egy igazán vallásos közegben nőttem fel. A magam útkeresése rendjén lett fontos számomra a vallás és az egyház, amikor mint ifjút világmegváltó gondolatok és a létezés nagy kérdései foglalkoztattak, amelyekre az iskolai materialista indoktrináció nem tudott választ adni.

Bár szüleim tanácsára szaklíceumban tanultam, minden érdekelt, ami a gondolattal, a szóval kapcsolatos volt: irodalom, színház, filozófia, vallás, hogy aztán a lelkészi pályában lássam meg életem hivatását. Még akkor is, ha pályaválasztásom miatt a kommunista megtorlástól tartó szüleimmel kezdetben alaposan meg kellett vívnom a magam harcát.

Erosított ebben az is, hogy Szén Sándor unokatestvérem (jelenleg siménfalvi lelkész) ekkor már frissen végzett lelkészként taposta az ösvényt előttem ezen az úton.

Egyházi kötődésem kialakulásában feltétlenül meg kell említe-

nem néhai Török Áron ifjúkori lelkészemet, majd lelkészeldőmet, néhai Erdő János teológiai professzort, majd püspökeldőmet és néhai Kolcsár Sándor esperest, marosvásárhelyi mentoromat.

S. K.: A legkorábbi emlékem nagymamámhoz és az almási templomhoz köthető. Ő vitt el aránylag rendszeresen a templomba, amikor nyaranta otthon vakációztam. Abban a templomban lenni azóta is egészen különleges, otthonos élmény. Ezt követte tizenévesen az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel (ODFIE) való találkozásom. Előbb az almási, majd a sepsiszentgyörgyi fiókszervezetben, később országos szinten vállaltam különböző szintű és jellegű feladatokat. Ez huszonéves koromra már egyértelművé tette: számomra az egyház mindig is egy biztos pont marad, bármerre vállalom feladatokat a jövőben.

F. E.: A családhoz, a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás egész életemben fontos volt számomra. Meggyőződésem, hogy társas lényként csakis valamilyen közösségben élhetünk teljes értékű emberi életet. Lelki alkatom révén én ezt a közösséget unitárius egyházunkban találtam meg. Nem

kellett sokáig keresgélnem, hiszen a családban nemcsak édesapám, Farkas Dénes ny. esperes, hanem sokan mások is végeztek egyházi szolgálatot. Anyai ágon például már az egyik szépapám, az 1821-ben született Péterfi Sámuel is unitárius lelkész volt Szentábrahámban. Az ősöknek szóló tiszteletadás rendjén mindenképpen meg kell még említenem anyai nagyapámat, dr. Lőrinczy Géza lelkészt, teológiai tanárt is.

A családi kötődések révén az egyház által szervezett tevékenységekbe is hamar bekapcsolódtam. 1990-ben részt vettem az újjáalakuló ifjúsági egyesület tevékenységében. (Hogy nehegy össze lehessen téveszteni az „öregék” akkor még létező Dávid Ferenc Egylettel, az ifjúsági szervezetet mi akkor még Unitárius Ifjak Baráti Körének, rövidítve UIBK-nak hívtuk, emiatt új békáknak is neveztek minket. Azóta már én is jó régi béka lettem.) A pártállami rendszer bukása utáni időszakban jöttek létre az első kapcsolatok külföldi unitárius és szabadelvű vallásos fiatalokkal. Pár hónapig az azóta már megszűnt International Religious Fellowship, az IRF vezetőtanácsának is tagja voltam. Több mint húsz éven át, 1990 és 2010 között aktívan közreműködtem az Amerikai Unitárius Univerzalista Szövetséggel ápolott testvérprogramokban.

Tizenöt éve vagyok tagja az EKT-nak, 2004 óta a Főtanácsnak, 2008-tól a Zsinatnak. Több egyházi szakbizottság munkájában vettem részt (lelkészképesítő bizottság, fizetési bizottság, stratégiai bizottság, alaptörvény-bizottság stb.).

R. N. Zs.: Az egyházi kötődésem valószínűleg gyermekkoromban

gyökerezik, bár nem voltunk nagyon-nagyon rendszeres templomlátogatók. Édesanyám vitt el a kolozsvári unitárius templomba, és így alkalmam volt az unitárius hitvilágot megismerni. Fiaalkoromban, mivel a Monostoron, ahol laktunk, annak idején az unitárius vallásoktatás nem volt megszervezve, református vallásórára jártam, és ennek köszönhetően bekapcsolódtam a monostori református egyházközösség ifjúsági csoportjába, amelynek egészen aktív tagja voltam mindaddig, amíg megismertem az unitárius ifjúsági egyletet: ez valamikor középiskolás koromnak az elején volt. Egyházi kötődésem történetéhez nagyon markánsan hozzátartozik az, hogy a középiskolai tanulmányaimat a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban végeztem. Ez a két intézmény, az ifjúsági egylet, illetve a kolozsvári kollégium meghatározta, hogy hogyan látom a világot.

Nem készültem föltétlen teológiai pályára, érettségi előtt sem voltam benne biztos, hogy én lelkész kívánok lenni, több lehetőség is nyitva állt előttem, a színészi pályával kacérkodtam, és végül úgy döntöttem el, hogy lelkész akarok lenni, hogy felmértem, melyik az a terület vagy az a hivatás, amelyikben leginkább tudom szolgálni a közösséget. Akkor arra a következtetésre jutottam, hogy a lelkészi tevékenység az, ami annyira tág, és annyira sok lehetőséget biztosító terület, hivatás az ember számára, ahol ki tudok bontakozni és a közösséget és az egyént tudom segíteni, illetve természetesen az Istent szolgálni.

L. L.: Vallásos családban nőttem fel. Szüleimmel és nagyszüleimmel korán elkezdtem templomba járni, a szombati vallásórákról a világerő sem hiányoztam volna, az ünnepi szavakat pedig kiemelkedő eseménynek számítottam. Idős pap bácsink úgy tudta határozott észrevétlenséggel gyermeki lelkünkbe elültetni a hitet, a szülő-

föld, az egyház és haza szeretetét, hogy az meg is maradt egy életre. Már ekkoriban elkezdődött érdeklődésem a lelkészi pálya iránt. Az évek múlásával olyan, népet szolgáló értelmiségi akartam lenni, aki éli a híveihez hasonló falusi életet, így test- és lélekközelségből vezetheti őket Isten és ember felé. A teológiai intézet rendszerbe állította addigi hitemet, a teológus-társak elmélyítették szolgáló kedvemet, a tanáraim pedig jó példát adtak egyházszeretetről és tartásból. Kolozsvári vallásstanári és kolozsi gyakorló segédlelkészi szolgálatom gyakorlattal egészítette ki a teológián szerzett elméletet, így Csehétfalván, Tordátfalván, Tarcsafalván már nem teljesen zöldfülűként kezdhettem el a lelkészi munkát.

Életem kiemelkedő féléve az amerikai berkeley-i Starr King School for the Ministryn eltöltött időszak volt, ahol angol- és teológiai tudásomat mélyíthettem el, de részem lehetett a koordináló csapat olyan minőségű szeretetében, ami mind a mai napig elkísér és erőt ad. A keresztyáni egyházkörben testvérkapcsolati felelős lettem, így még több betekintést nyertem a tengeren túli unitárius univerzalista testvérek és az itthoni gyülekezetek közös munkájába. 2008-tól a Székelykeresztyáni Egyházkör esperese voltam, ezt a tisztséget tizenhárom évig becsülettel viseltem, segítve lelkészeinket és gyülekezeteinket. Esperesként nemcsak a gyülekezetek életét ismertem meg, hanem az EKT-n keresztül egyetemese egyházunk örömeit és gondjait is.

• Miért vállalta a jelölést és a megmérettetést?

K. I.: Szeretem egyházunkat, szeretem azt az értékvilágot, amely az unitárius valláshoz kapcsolódik. Emellett mindig fontosnak tartottam egyházunk és nemzetünk együttes szolgálatát. Amikor megkerestek a jelölés szándékával, nagy megtiszteltetésként éltem

meg és e kettős szolgálat lehetőségét láttam meg ebben a felkérésben.

Aki őszintén néz szembe önmagával, egy ilyen megkeresés, majd jelölés pillanatában úgy érzi, hogy talán nem méltó egy ekkora feladatra. Ha van kellő alázat és felelősségtudat, akkor szerintem csak így lehet viszonyulni egy ilyen erőfeletti, nagy feladathoz. Én is vívódtam, hogy megértsem, milyen megszólítás ez számomra. Arra a következtetésre jutottam, hogy ha a szándékom szolgálat, és ha ebben a szolgálatban a Jóistenre támaszkodom, és tőle kérem az erőt, akkor méltóvá válhatok ennek a hivatásnak a betöltésére.

Külön üzenete van számomra annak, hogy nem versenyhelyzet révén nyertem el ezt a tisztséget, mert úgy vélem, hogy egyházunknak nagy szüksége van a konszenzusra, az egységre. Fontos, hogy nem győztesek és legyőzöttek kell a választás után együttműködjének, nem az egyházpolitikai törésvonalak mélyülnek, hanem van egy olyan összhang, amelyben mindnyájan sokkal jobb kedvvel láthatunk munkához, és összeadva erőnket azzal foglalkozhatunk, ami igazán fontos. Én valóban minden unitáriusnak a főpásztora szeretnék lenni, és vissza szeretném hozni azt a hangulatot, amelyre Szabó Árpád püspök úr is utalt: ismét mondhatta azt a külvilág rólunk, amit egykoron: „úgy szeretik egymást, mint az unitáriusok”.

S. K.: Amint azt a Főtanácson is elmondtam: elsősorban az új püspök, Kovács István felkérésére vállaltam el a jelölést. Őt régóta – még sepsiszentkirályi lelkészsége idejéről – ismerem, akárcsak a mostani főjegyzőt, Rácz Norbertet, akikkel már volt alkalmunk közösen is dolgozni. Ezek a közös tapasztalatok vezettek rá arra, hogy ha most ők előrelépnek az egyházvezetésben, és rám is gondoltak, akkor én ezt egyrészt megtisztelőnek éreztem, másrészt örömmel csatlako-

zom egy már ismert közegehez, közös munkára szövetkezni.

Három jelölt volt a két főgondnoki helyre, tehát így valóban volt verseny is. Én a bemutatkozásomban kiemeltem, és komolyan is gondoltam, hogy eredménytől függetlenül maradok az egyház hű tagja, és ott segítek, ahol tudok. Ehhez képest elsőnek jöttem ki a szavazást követően. Meglepett és persze a felelősségérzetemet is növelte. Igyekszem helytállni, megszolgálni a bizalmat.

F. E.: Leginkább eddigi egyházi munkám, a most lezárult főgondnoki megbízásom idején elkezdődött folyamatokban való további részvétel igénye miatt. Ilyenek a világiak cselekvő jelenlétének bátorítása, elősegítése az egyház világi szakmai szervezeteiben, a gondnok-presbiteri találkozók újragondolása vagy akár egy új egyháztársadalmi szervezet létrehozása révén, ha arra van szükség. Újabb főgondnoki mandátum vállalására ösztönzött az első mandátum során szerzett tapasztalat is, és az egyház működésének javítását, gördülékenyebbé tételét célzó szándék. További példaként a folytatás gondolatát erősíti bennem a Vallásszabadság Házának és az ennek működését segítő egyesület tevékenységének a felügyelete.

Sokszor elmondtam, megegyezésre törekvő, csapatban gondolkodó embernek tartom magam, másokkal közösen tudok a leghatékonyabban dolgozni. A főgond-

noki munkát is olyan csapatban képzelem el, ahol nem kell mindig, mindenben egyetérteni, viszont a tágabb közösség javát szem előtt tartva meg kell hallgatnunk egymás elképzeléseit, és késznek kell lennünk felvállalni a közösen kitárlt megoldásokat. Azt hiszem, számomra a jubileumi év előtt, az előző elnökség tagjai által közös munkával, lelkes tettevággyal és még majdnem teljes összhangban kidolgozott pályázatsomag, majd az azt követő önfelelt, felemelő és örökre emlékezetes ünnepsorozat volt a legemlékezetesebb. Az utána következő időszakot már rosszabb hangulat, „rosszkedvű” egyházkormányzás jellemezte.

Azonban optimista és derűs alkat lévén remélem, hogy az új egyházvezetéssel új korszak is kezdődik. Az új vezetésnek arra kell összpontosítania, hogy ismét harmóniát teremtsen, helyreállítsa a csapatmunkát, és ebben kész vagyok én is minden erőmmel részt vállalni. Mi, világiak, nem azért veszünk részt ebben a munkában, mert bárki kötelez bennünket erre, vagy mert ebből szeretnénk megélni kovácsolni, hanem mert gyermekként, ifjakként alázattal figyeltük az előttünk járók példáját, mert a tenni akarás a közösségi élményeinkből fakad. Amiben pedig részt veszünk, azt érdemes jókedvűen, derűsen végezni.

R. N. Zs.: Sosem vágytam és most sem vágyok tisztségre, mindig is

kritikus voltam a hatalommal szemben és az intézményi struktúrák hierarchiájával szemben. Sosem tudtam elfogadni valakit, nem tudtam tisztelni valakit olyan külső tényezők miatt, amelyek nem a belsőből, az erkölcséből, a tudásából, a képességeiből fakadtak, hanem korából vagy éppen abból, hogy valaki vagy valakik megválasztották egy adott közösségnek az élére. Éppen ezért számomra egy egészen komoly kérdés volt, hogy egyáltalán vállaljam-e a megmérettetést. Azt tapasztaltam nagyon sokszor, hogy nem vezető funkcióban az ember néha sokkal többet dolgozhat, mint ha főlvállalja azokat a kötelességeket, amelyek együtt járnak a címmel, a tisztséggel. És természetesen az a lázadó kölyök, aki bennem van, még mindig létezik, teli szájjal kacag azon, hogy én választott tisztségre jelentkeztem. Mindazonáltal úgy gondoltam, hogy jelen pillanatban Kovács István püspökkel és azokkal a tisztségviselőkkel, akik az egyházunk elnökségét jelentik, olyan csapat alakulhat ki, amelyik tehet annak érdekében, hogy egyházunknak az állapota jóra forduljon, hogy fejlődjön, gyarapodjunk mind létszámunkban, mind pedig lehetőségeinkben, és az unitárius értékeket még hangsúlyosabban felmutassuk a világnak. És mivel azt látom, hogy van egy olyan közösségi szándék, amelyik az én elveimmel is egyezik, ezért döntöttem úgy, hogy beadom a derekamat, és vállalom a jelölést és ezt a megmérettetést.

L. L.: 2016-ban Csehétfalván létrehoztuk a Hagyományos Székely Jövő Központot, ahol gyermektáboroknak biztosítunk helyet egész évben, és meleg ebédet hordunk napi 120 személynek tizenöt faluba. Esperességem mandátumának lejártával ennek akartam több időt szentelni. Am kollégáim felkérésére, sok gondolkodás után mégis elvállaltam a jelölést a közügyigazgatói tisztségre. Hogy miért? Mert dr. Erdő János professzorunktól

1995-ben, egy bensőséges beszélgetés alkalmával egy életre megtanultam, hogy „nem rejthető el a hegyen épült város. Lámpást sem azért gyűjtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem hogy a lámpatartóba, hogy világosságot adjon az egész háznak”. Az élet, az Isten sokszor rendkívülinek látszó, erőfeletti feladatokat kínál fel szolgáló gyermekeinek. Mint a példázatbeli gazda: talentumokat kamatoztatásra, belátása és emberismerete szerint. Ránk bízta, hogy elvállaljuk-e vagy sem. Ha vállaljuk, erőt ad hozzá, addig soha meg nem tapasztalt erőt.

A keresztény egyházak, benne a mi kicsi méretű, de nagyra hivatott unitárius egyházunk, megpróbáló időkben élnek át a jelenben. A világban munkáló külső és belső erők alapjaiban ropogatják csontjainkat. Amellett, hogy bízunk benne, hogy nem homokra, hanem kősziklára építettek őseink, s a magunk lelki háza is arra épült, többletmunkát vállaló emberekre van szükség, akik értik az idők jeleit, és tenni akarnak hitünk, közösségünk, nemzetünk megmaradásáért. Az elmúlt két évtizedben a meghasonlásnak és széthúzásnak olyan jeleit láttam egyházunkban, amit ha folytatunk, semmi esélyünk nincs nemhogy a céljaink elérésére, hanem megmaradásra sem. Esperességem 13 éve alatt sikerült egyházkörünkben olyan egyensúlyt tartani, olyan harmonikus hátteret biztosítani a szolgálatra, és úgy vezetni a közös gondolkodást-cselekvést, hogy abból egy csomó jó dolog születhetett. Ebből merítettem bátorságot ahhoz, hogy ha ezt egyheted részben sikerült, akkor hétheted szinten is lehetségesnek kell lennie.

• Milyen tervei vannak, milyen elképzelésekkel lát neki a munkának? Milyen, a hatáskörébe tartozó megoldandó feladatokat lát?

K. I.: Amint korábban is említettem, a jókedvű egység megterem-

téséért szeretnék munkálkodni. Bár benne voltam az egyházi vezetésben az elmúlt tizenkét évben, és bizonyos fokig volt rálátásom az egyház egészére, mégis úgy érzem, hogy a püspöki perspektívából nézve sok olyan terület van, amelyeket mélyebben meg kell ismernem. Ezért az első lépésnek azt tartom, hogy tanuljak, mélyüljek el, ismerkedjek meg a munkakörömmel és a vele járó megannyi, szerteágazó feladattal. Fontos számomra, hogy tanuljam, hogy még mélyebben értsem egyetemes egyházunk hangulatát, kérdéseit, gondjait, rövid és hosszú távú stratégiai céljait. Szeretnék nagyon sok emberrel elbeszélgetni. Ugyanígy törekednem kell a püspöki, a főhatósági hivatal munkáját is minél gördülékenyebbé, olajozottá tenni, az utóbbi időben megüresedett területekre megfelelő munkatársakat bevonni.

Ezért tartottam fontosnak, hogy a hivatalba lépésemnek mindjárt az első napján, amikor a régi elnökség átadta a hivatalt az új elnökségi tagoknak, ezt követően rögtön találkozzam az esperesekkel, és tartsuk meg az első Püspöki Széket, ahol őszintén, nyíltan megkezdjük a párbeszédet a gondok, tervek, javaslatok feltérképezéséhez.

Csapatmunkára vállalkoztam: már a megválasztásomkor arról beszéltem, hogy az aratnivaló sok, a munkás kevés, és arra buzdítottam mindenkit, hogy vegye ki a részét a közös szolgálatból. Azt szeretném, hogy a főpásztor egyfajta katalizátora, inspirálója legyen a munkának, a közös célok harmonizálása és felmutatása, a megvalósításukhoz vezető utak kitapasztása a püspök egyik fő szerepe.

A legfontosabb cél – nem lehet ennél fontosabb célja egy főpásztornak – elősegíteni minden eszakkal, beleértve az imádságot is, hogy az egyház hitélete minél teljesebb, minél mélyebb és előbb legyen a családokban, az egyház-

községekben és az egyetemes egyház megannyi kis és nagy közösségeiben. Határozottan hiszek abban, hogy amennyiben a hitéletünk megerősödik, ez a maga rendjén megold minden más anyagi, szervezeti, gazdasági, elnéptelenedési stb. nehézséget. Olyan ez, mint amikor az egyénnek előbb a lelkét kell egyensúlyba hozni ahhoz, hogy egész szervezete egészségessé váljon. Előbb közösségként is lelkileg kell egészségessé, derűsekké váljunk, és akkor csodákra vagyunk képesek, miként oly sokszor képesek voltunk történelmünk során. Nem a téglá, nem a cement a legfontosabb, hanem a lélek, amely épít, és amely az építménynek értelmet ad. Székely falvaink megannyi házát nem a banki kölcsönök építették fel, hanem az a közösségben testet öltő lélek, amely a kaláka intézményével csodákat tudott művelni.

Ugyanez a lélek építette fel sokszor szinte a semmiből megannyi templomunkat, iskolánkat. Erre hívok munkatársakat, lelkésztársaimat és híveinket: imádkozva és dolgozva ébreszteni és erősíteni hitünket, amikor csüggedés van, arról beszélni, hogy van lehetőség csodálatos örökségünket nemcsak megörökölni, de hozzá is adni a magunk hitét, értékteremtését. Az örömhír az, hogy nem csak görcsösen ragaszkodni kell ehhez az örökséghez, hanem boldogan megélni kell ezt a csodát, ezt a keresztény unitárius örökséget.

S. K.: A főgondnokok az egyházi elnökség tagjaként minden döntésben részt vesznek. Ily módon számítok arra, hogy sokkal több lesz a gyűlés, az utazás, a képviselő. Ezek a működési formák más téren korábban is részei voltak az életnek, a munkának, tehát ebben nem lesz nagy változás. Érdemben akarom követni a belső egyházi döntéshozatalt, annak részese lenni. Szeretném, ha sok esetben lerövidülne a döntéshozás és a végrehajtás közti időszak. Terveim közt szerepel az egyháztársá-

dalmi szervezetekkel való rendszeres kapcsolattartás kialakítása, erősítése. A gondnok-presbiteri találkozók fontosnak tartom, szeretném erősíteni a körí és helyi szintű világi vezetőkkel való kapcsolattartást. Úgy érzem, hogy eddigi egyházi szerepköreim következtében jelenleg az egyházban több lelkészt ismerek személyesen, mint ahány világi vezetőt – akár egyházközségi, akár körí szinteken. Ezen immár kötelességemnek is érzem, hogy változtassak. A további esetleges szerepkörökről az új egyházi elnökségben még szó lesz. Jónak tartom, hogy mindenki olyan feladatokat lásson el, amelyek számára leginkább találóak – korábbi élet- és munkatapasztalatai alapján.

F. E.: A hatékony működéshez fontos a szervezeti reform, a sokszor saját magunkat gúzsba kötő, idejélmúlt működési szabályzataink felülvizsgálata és a régóta elhanyagolt stratégiai tervezés fonalának felvétele. Ebben a szinte követhetetlen sebességgel átalakuló világban az egyháznak is állandóan újra kell értelmeznie saját helyzetét, szerepét, feladatait. Célunk a hatékony és korszerű működés, ám hagyományaink, értékeink feladása nélkül.

Az egyház működéséhez kapcsolódó rendszeres főgondnoki teendők mellett elsősorban a következő területekre szeretnék összpontosítani: a világiak szerepvállalása, harmonikus közös munka a lelkészekkel, a vezető csapat erősítése, szervezeti reform, korszerűsödés hagyományaink megtartása mellett, új stratégia kialakítása.

R. N. Zs.: Egyházunk jelenleg vízváltáshoz érkezett. A '89 utáni időszak, ezen úgynevezett poszt-kommunista, átmeneti időszak végéhez és egy olyan időszakhoz, amelyik most, itt velünk kezdődik, nemcsak azokkal, akik most tisztességbe kerültek, hanem azokkal, akik aktívak jelen pillanatban az egyházban. Az elmúlt évtizedek folyamán a társadalom szerfelett

megváltozott, rengeteg minden más lett, mint ahogy az volt, és nagyon-nagyon sok helyzetben egyházunk az elmúlt időszakban nem

volt képes megfelelni ezeknek a változásoknak. Ez a nem megfelelés tapasztalható intézményi szinten is, de tapasztalható a társadalmi problémák megoldása szintjén, ahogyan lereagáljuk a változást körülöttünk, és tapasztalható még a hitünk megélése szintjén is. Jelen pillanatban, úgy gondolom, a mostani egyházvezetőknek és a felelős unitáriusoknak az kell legyen az egyik legfontosabb feladata, hogy korszerűsítsük egyházunkat. E korszerűsítés nem hagyományellenességet jelent, nem mindenáron újítási szándékot, hanem azt, hogy az évszázados unitárius és a több évezredes keresztény hagyományainkat, ezek velejét úgy tudjuk jelenünk sajátosságaira átformálni, hogy az érték ne csorbuljon, de akik ma élnek, meghallják és megértsek mondanivalónkat. Szerintem ez az egyik legfontosabb dolog. Ennek feltétele egy olyan szintű intézményes megújulás, amely lehetővé teszi, hogy ezt az üzenetet tudjuk tolmácsolni. És természetesen ezzel együtt jár az is, hogy át kell tekintenünk azokat a gazdasági és egyéb forrásokat, lehetőségeket és azt a módot, ahogy gazdálkodunk a ránk bízott megcsappant, de még mindig létező vagyonnal annak érdekében,

hogy az el tudja látni a feladatát: a közösségünk anyagi fenntartását.

Meglátásom szerint tehát mindenképp egy szerfelett összetett, nagyon komoly és nagyon felelősségteljes munkára van szükség, amelyben nyilván nemcsak a főtisztviselők, hanem lelkészek, világiak, világi vezetők egyaránt részt kell vegyenek annak érdekében, hogy ezt meg tudjuk valósítani. Úgy gondolom, hogy nagyon-nagyon sokat éltünk alamizsnán, külső forrásokból, és én most nemcsak a pénzre gondolok, nemcsak a pályázati pénzekre, hanem nagyon sokszor szellemileg is alamizsnán éltünk. Arra gondolok, hogy mindig egyfajta kisebbségi érzés volt bennünk azzal kapcsolatban, hogy mások mit tesznek, hogyan élnek, elhitettük magunkkal, hogy mi kicsik vagyunk, és az a dolgunk, hogy megtanuljunk kicsik és butuskák lenni. Úgy gondolom, hogy ennek pont a szöges elmentéje igaz. Mi tudunk nagyok lenni, hiszen az eszméink és elveink gigantikusak.

Nagyon sokszor úgy érzem, hogy egy hihetetlen értékű gyémánthegeyen ülünk: ez a gyémánt a közösségi erő, amely egyháztársadalmi szervezetekben is, gyülekezetekben is nagyon-nagyon sokszor megjelenik. Ezt a gyémántot csak úgy tudjuk kibányászni, ha megosztjuk egymással. Ha rendezvények szintjén, programok és kapcsolatok szintjén nem elkülönült, picike szigetek léteznek, amelyeket esetleg több száz kilométernyi óceán választ el egymástól. Mi egy földrész kell legyünk: minden gyülekezet egy sajátos, egyedi, önálló arculattal rendelkező egység, viszont ez az egység része valami többnek. Ebből a többől születik meg az, amit egyháznak nevezünk.

L. L.: A közügyigazgató feladatkörét az egyházi alaptörvény a törvényesség betartatásában jelöli meg. Vagyis az a közügyigazgató feladata, hogy egyházközségi, egyházköri, egyetemes egyházi szinten kö-

vesse figyelemmel a történéseket, és ne engedje, hogy bármely gyülekezeti tag, tisztségviselő, tisztviselő, testület, hivatal törvénytelen dolgot műveljen. Az egyházi alaptörvény a világi törvénykezés és az alapvető keresztény értékrend, erkölcs keretein belül érvényesül, ezért ez nem kis feladat. De szeren-

csére nem a problémák egyszemélyes megoldásáról szól, hanem a gondok azonosításáról, amit a jól működtethető testületeknek kell megoldaniuk. A legnagyobb feladat az egyház elnökségében és a főhatósági testületekben – vagyis az egyházi legfelső vezetésben és döntésekben – való részvétel. Istentől kérek hitet, erőt ezek hordozásához, az egyházi közösség tagjaitól (híveink, lelkészeink, espereseink, vezetőink) segítséget a kivitelezésben. Csak az a közösség lehet erős és töltheti be hivatását, amelyiknek tagjai az általa elfogadott szabályokat betartják – felelősen, céltudatosan és fegyelmezetten élnek.

A jelenleg érvényben levő, átalakított Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei egy hosszú és fáradtságos munka eredményei. De ez a munka nem ért véget. Vannak olyan részei a szabályzatnak, amelyeket életszerűbbé és hatékonyabbá kell tenni. Például nem normális dolog az, hogy több hónapba telik egy gyülekezeti lelkész hivatalba kerülése a lelkészi állás megüresedésétől a betöltésig.

Vannak dolgok, aminek idő kell, és vannak dolgok, amit rövidre kell zárni.

• **Hogy látja, korunkban milyen kihívásokkal néz szembe egyházunk?**

K. I.: Különös korban élünk. Azt hittük, a kommunista rendszer elmúltával vége a vallásellenes korszaknak. Akkortájt, amikor megdőlt a kommunista rendszer, azt hittük, a templomaink tele lesznek, és újra eljön az egyház aranykora, és lám, a történelem teljesen mást hozott, mint amit akkor reméltünk. Enyhén fogalmazva egy újabb szekularizációs időszakban vagyunk.

Ha a világfolyamatokra gondolok, megállapíthatom, hogy két dolog gyötri a világot napjainkban: az egyik a vallásos fanatizmus, amely legszélsőségesebb formájában, a terrorizmusban megmutatkozva pusztítja az embereket, a másik a vallásellenes fanatizmus. A neoliberais szemléletmód haszonelvű célját kergetve eltörölne minden identitást: egyénit is, közösségit is. A családot azért bomlasztja, hogy a legerősebb közösségből kirekessze, és ezáltal egyedülálló, elszigetelt egyénként jó fogyasztóvá, jó szavazópolgárrá, jó alattvalóvá legyen az ember. Az egyént meg újabban azzal kezdi ki, hogy azt sem tudja, fiú-e vagy lány. A vallás azért van e gondolkodásmódnak az útjában, mert miközben ez az embert eszköznek tekintik, a vallás által fejlett személyiség, a szabadon dönteni tudó lélek, a könnyen meg nem vezethető ember nem jó eszköz. Ezért vannak útjában az egyházak a mai, világot felfaló gazdaságkornak, ahogy Czákó Gábor nevezi azt. És ezért kell nagyon éberek legyünk, ezért kell egymást erősítsük mi, keresztények.

E világszintű kihívások mellett mások is vannak: közelebről a mi sajátos társadalmunk nehézsége a kisebbségi létből fakadó megannyi gond. Egyházunk történelmében a

vallásos és a nemzeti identitás szétválaszthatatlanul összefonódik. Ez is óriási kihívás, hogy sajátos unitárius identitásunk mindkét pillérét őrizzük. Ki kell állnunk nemzetközösségünk ügye mellett, anyanyelvünket, kultúránkat, iskoláinkat meg kell őriznünk, elröbölt jussunkat pedig vissza kell szereznünk.

Szembe kell néznünk a sajátosan európai kihívásokkal is: bevándorlással, elnéptelenedéssel, amelyekre közösen a más felekezettekkel kell stratégiát kidolgoznunk, hogy ellensúlyozzuk, esetleg akár meg is fordítsuk e folyamatokat.

Ugyanakkor kihívás a járványhelyzetben ezer oldalról meggyötört ember helyzete, akire oda kell figyelnünk, hiszen őt e járvány azzal sújtotta, hogy legdrágább kincsét, a közösségi létet, az istentiszteletre járás lehetőségét vette el tőle. Nagy kihívás megtalálni az utat minden körülmények között e megváltozott helyzetben a híveink lelke felé.

S. K.: Hát, ebből nagyon sok van. Konferenciát lehetne szervezni a témában, nem is egyet. Amit hirtelen sorolnék: az elvilágiasodás, az anyagi javak elsődrendűsége, a kis gyülekezetek apadása, a nagyok közömbössége, az egyházi javak kihasználatlansága, hagyományosan unitárius vidékeink elnéptelenedése, az általános elfordulás és az egyház szerepének a megkérdőjelezése a társadalomban. Ezekre mind válaszokat kell adnia az egyházaknak.

F. E.: Leginkább azt kell megtalálnunk, hogy miként tudunk korszerűbbek lenni anélkül, hogy a mai izgága kor minden rákfenéjét magunkra vennénk. Hogy milyen válaszokat tudunk adni a kor kérdéseire. A világban hatalmas átalakulás zajlik, rengeteg olyan problémával szembesülünk, ami az embereket elbizonytalanítja, összezavarja: klímaváltozás, migráció, világgjárvány, hogy csak párat említsek hirtelenjében. Sajnos ezekre egyelőre senkinek nincs megoldá-

sa. Az egyháznak arra kell törekednie, hogy hiteles maradjon, hogy támasza legyen a lelki békét keresőknek, hogy évszázados, örök érvényű egyetemes értékeket mutasson fel. Hogy működő unitárius közösségeket tartson fenn, ahol minden ilyen vonatkozásban menedéket találnak a keresők. De például arra is törekednie kell, hogy hitelesen szólítsa meg a fiatalokat, sikerüljön őket bevonni az egyházi életébe anélkül, hogy a ránk, unitárius magyarokra jellemző értékeket feladnánk vagy feláldoznánk.

R. N. Zs.: A világ nagyon-nagyon megváltozott körülöttünk, Zygmunt Bauman huszadik századi szociológusnak gondolkodó jóslata a folyékony moderniségről (liquid modernity) beteljesedett. Mindaz, ami szilárdnak, biztosnak, igaznak tűnt, megkérdőjeleződött, relativizálódott: a társadalmi rendszerek mind-mind átalakulnak. Az emberi társadalom olyan problémákkal néz szembe, amelyek közvetlenül befolyásolják nemcsak a mi, hanem következő nemzedékek életét. Gondolok itt a környezetünk pusztulására, amit lépten-nyomon láthatunk, arra a felelőtlenségre, amellyel az ember kihasználja a rendelkezésére álló erőforrásokat. Épp a napokban olvastam: Földünk bizonyos mennyiségű erőforrást termel minden évben. Ebből annyit használhatna fel az emberiség, amennyit a bolygó újra tud termelni. Ám nyolc hónap alatt elpusztítottuk ezt az egy év alatt termelt erőforrás-mennyiséget, így már a jövő évből kölcsönözzük az energiát.

Világunk ilyen átalakulása nagyon markáns társadalmi átalakítást is jelent. Nagyon sokan kell olyan életkörülmények között tengődjenek, amelyekben az élet aligha maradhat fenn, nincs víz, élelem, az éhezés, a szomjazás olyan problémái jelenünknek, amelyek aggasztóak kell legyenek egy felelősen gondolkodó ember számára. Ha megnézzük Európát és azokat a

társadalmi és elvi folyamatokat, amelyek Európában zajlanak, azt a polarizációját a társadalomnak, ahol néha jelszavak, nem elvek és eszmék mentén oszlanak meg tömegek, és válik a diskurzus egyre agresszívebbé, ebben az unitarizmus, amely halk, szelíd, az értelem szavára hallgató, érvelésre alapuló gondolkodásmódot tartja fontosnak, egy nagyon sajátos szerepben van. Mert amikor ilyen jelszavakat üvöltözik mindenki, akkor pont a békének és a szelidségnek, a higgadt bölcsesség hangját nem lehet hallani. Nekünk viszont nemcsak lehetőségünk, hanem kötelességünk, hogy ezt a bölcsesség hangján megfogalmazódó, megalapozott, végiggondolt igazságot hirdessük. Meglátásom szerint ez a másik legnagyobb problémája társadalmunknak.

Erdélyben magyar közösségünk egyre fogy, és azon belül arányosan az unitárius közösség is. Nagy problémát jelent, hogy a fiatalok elhagyják Erdélyt, és valahol Európában vagy azon is túl keresik boldogulásukat. Elvándorlásuk nem jelenti azt, hogy az erdélyi tudatukat, erdélyi magyar öntudatukat és unitárius öntudatukat valahol itt kellene hagyni a Kárpát-kanyarban. Végig kell gondoljuk ezért azokat a lehetőségeket, hogy ezek a fiatalok megélhessék akár a világhálón keresztül, a távolban is, az identitást erősítő kapcsolódást, és ne váljanak gyökértelennek. Az elvándoroltak gyökértelensége nemcsak nemzeti, hanem felekezeti is. Az elvándorlás – amikor az ember abból a szellemi táptalajból, amiben fogant, próbálja magát kitépni – traumával, az én átalakulásával jár. Meg kell találnunk azt a módot, hogy az innen elmenő fiataloknak valahogy megmutassuk az értéket, érhetően meg kell magyarázzuk ezeknek a gyerekeknek, akik itt vannak körülöttünk, akik most nőnek fel, hogy a vagyon, amivel kecsegtet egy-egy nyugati ország, nem boldogít önmagában. A boldogság

nem pénzen vásárolható – valami másból áll. Ha ezt megértik, rádöbbennek arra, hogy ott vár rájuk a boldogság, ahol születtek, szülőföldjükön, még akkor is, ha a bankszámla nem lesz annyira kövér, mint ha elmennének.

L. L.: Beszéltem már arról, hogy jelenünk csontokat ropogtató jelen. A társadalom egésze nagy átalakulási folyamaton megy át. Mint ha valakiknek az lenne az érdeke, hogy a világban minél nagyobb legyen a káosz és az anarchia. A hihetetlen mennyiségű szüretlen információ áramlása következtében a mai embernek mindenféle félkész és hamis „tudományt” kell feldolgoznia, amelyek kikezdi a szüleitől örökölt hitét. A határozott céllal és alapelvekkel működő közösségek akadályai, sőt ellenségei a szélsőségeket és individualista életszemléletet súlykoló világnak, ezért folyamatos támadásnak vannak kitéve. Nos, egy ilyen helyzetben kell nekünk egy ősi hitre alapozott, nemzeti értékekre támaszkodó, azt megélő közösséget újraformálnunk és egyben tartanunk. Az emberek éhesek az intenzív lelki életre, a mindig újra és újra. Ennek formáit kell megtalálnunk, hogy az örök értékek tápláló eledelét élvezhető formákban tudjuk felkínálni. Erős hittel, jó példákkal, sok-sok munkával, jó rend- és fegyelmetartással állnunk kell a vihart, mint a költő „szél cibálta bús bokra”, szeretve és támogatva egymást. A tízparancsolaton alapuló jézusi szeretetnél nagyobb, jobbat senki sem tud nyújtani. Ha ezt a jézusi szolgáló életet éljük erős közösségben, át fogjuk élni az időknek ezt a viharát is. Az új idők új dalait új hangszereken is kell játszani, vagyis új és új módszereket kell kitalálnunk főleg a fiatalok elérésében, akik a jövő. Számítunk ebben ifjúsági szervezetünk vezetőire, akik eddig is sokat segítettek ebben a munkában.

(A teljes interjú az Unitárius Közlöny Facebook-oldalán olvasható.)

A drágakövek útján – gondolatok az idei lovas zarándoklatról

Július 12-én indultak zarándokútnjakra a vallásszabadság lovas zarándokai, akik Lőrinczi László (1898–1981) felsőrákosi születésű, Kiskadácson és Ūrmösön szolgáló unitárius lelkész, egyházi író, mezőgazdasági szakíró emlékére tették meg az idei ötnapos utat. Demeter Sándor Lóránd székelyderzsi lelkészt, egyik főszervezőt a zarándoklat végén, Demeter Dorottya tizenöt éves zarándokot, Buzogány-Csoma István szentivánlaborfalvi lelkészt, zarándokot és Buzogány-Csoma Boglárka tizenhárom éves zarándokot pedig útközben faggatta a médiareferens.

• Hány lovas csapat vett részt a zarándoklaton? Ki honnan jött?

D. S. L.: A zarándoklat izgalmas velejárója már évek óta, hogy édesapák és gyermekeik vesznek részt rajta. Idén ez annyival lett még teljesebb, hogy a résztvevők között volt egy nagyapa, a két gyermeke és a kilencéves unokája. A zarándokok mindenike a hétköznapiakban is lovagol. A résztvevők különböző helyekről érkeztek: Parajd, Korond, Kecset, Malomfalva, Homoródfürdő, Székelyderzs, Szentivánlaborfalva, Székelykeresztúr.

• Milyen útvonalon haladtak, mely egyházközségek fogadták a zarándokokat?

D. S. L.: Az útvonal nagy része Erdővidéket és Háromszéket érintette. Székelyderzsből indult a Vallásszabadság Emlékhelytől, János Zsigmond szobrától, és ugyanide érkezett vissza, a következő megállókkal: Daróc–Alsórákos–Ūrmös–Nagyajta–Árkos–Szárcajta–Felsőrákos–Homoródujfalu–Székelydála–Székelyderzs. Minden lelovagolt nap végén a szálláshelyeket biztosító gyülekezetekkel esti áhítatot és közösségi találkozót tartottunk. Szállásadó házigazdáink voltak: Alsórákos (unitárius és református egyházközségek, az Alsórákosért Egyesület), Ūrmös (unitárius egyházközség, polgármesteri hivatal), Árkos (unitárius egyházközség, Lőrinczi László leszármazottai), Felsőrákos (unitárius egyházközség), Székelyderzs (unitárius egyházközség). Nagy hálával gondolok most is Csákány Dezső református, Szabó József, Szabó Előd, Biró Attila, Pal-

kó Zalán Koppány unitárius lelkészekre, akik első megkeresésre jó és segítő szándékkal álltak mellénk, testileg és lelkileg is gondoskodtak rólunk. Az útközben érintett településekről és azok előljáróiról, lelkészeiről is csak pozitív ta-

pasztalataink vannak, jóakaraturkról mindenhol bizonyágot tettek. A Lőrinczi leszármazottak megkeresés nélkül ajánlották fel a segítségüket, és sok mindennel tették gazdagabbá gondolkodásunkat.

• A vezérfonal Lőrinczi László – hogy kapcsolódik a lovas zarándoklathoz az ő öröksége?

D. S. L.: Lőrinczi László halálának negyvenedik évfordulója van az idén, és ebből az alkalomból átnéztem egy kicsit életét és munkásságát. Székelyderzsben éppen egy népfőiskolai központ kiépítésén dolgozunk, ezért is lett érdekes számomra egy népfőiskolás unitárius lelkész. Az erdélyi népfőiskolai és szövetségi mozgalomból elsősorban Balázs Ferenc nevét ismerik, talán azért, mert ő írt is róla (A rög

alatt) és korai halála miatt mártírja is lett. Lőrinczi Lászlónak hosszú élet adatott arra, hogy a szemléletmódot gyakorlatban is megvalósítsa, és ő maradandót is alkotott lelkészként, nevelőként és mezőgazdászként egyaránt. Mégis kevés szó esik róla, nem készült életút-kötet, munkássága nincs feltérképezve. Ezt a hiányt lovagoltuk meg. Az útvonalat az ő életútja alapján állítottam össze, és az istentiszteletek, közösségi találkozók keretét adtak a megemlékezésnek.

• Milyen új tapasztalatokat hozott az idei zarándokút?

D. S. L.: Népes csapattal indultunk útnak az idén (tizenhat ember, tizenhat ló), de nagyon összehangoltan mentek a dolgok. Ahogyan egyik zarándoktársunk mondta: működött a csapat. Az előre megbeszélte szabályok és a napok kerettörténetei is segítettek összehangolni az embereket. Például: Mindig hajnali öt órakor volt az ébresztő, a tisztálkodás után reggeli torna (jóga- és aikidógyakorlatok) következett, az elmúlt nap lelki kincseinek a számbavétele, a lovas vezető napi útmutatása, majd a lelki vezető útravalója és közös imádság. Ezután a reggelin és a lovak rendezésén volt a sor. Nyergeltünk, és hétkor, legkésőbb fél nyolckor úton is voltunk. A napi feladatok az úttól függően változtak, délutáni érkezéseink után először a lovak jólétére figyeltünk, istentisztelettel folytattuk, amelyet vacsora, tisztálkodás és az esti szabad beszélgetések követtek. Minden zarándokútnak megvan a maga varázslata, nem is tudom,

hogy szabad-e és kell-e összehasonlítni őket egymással. Szervezőtársammal (Demény Elemér, Lófő Lovasudvar) pontosan tudjuk, hogy milyen lelki úton kívánunk haladni, és azt is, hogy milyenek nem akarjuk a zárándokutakat. Olyan mértékegységekről, hogy elégedettség, békesség, biztonság, nehéz tárgyilagosan beszélni.

• Melyek voltak zárándokút lelki vonatkozásai?

D. S. L.: Az idei zárándokútnak volt egy kerettörténete, amely a napi történéseket összekapcsolta. Eszerint egy alkalommal lovas zárándokok déli pihenőt tartottak, amikor megjelent számukra Isten angyala. Izgatottan várták, hogy valami rendkívüli üzenetben lesz részük. Olyasmiben, mint a pásztoroknak a „Ne féljete...!”. Az angyal így szól hozzájuk: Szedjete össze köveket, pakoljátok meg vele a nyeregtáskátokat, és este örvendeni és bánkódni is fogtok. Kicsit többre vágytak az ilyen prózai üzenetnél. Azért immel-ámmal összeszedtek néhány követ és a nyeregtáskába tették. Az esti pihenőnél, amikor elrendezték lovaikat és pakoltak ki a nyeregtáskából, azt látták, hogy az összeszedett kövek különböző drágakövekké változtak. Beteljesedett az angyali üzenet: örvendtek és bánkódtak is. Ennek az útra indító történetnek a segítségével minden reggel számba vettük, hogy milyen köveket sikerült összegyűjteni. Számba vettük az egyszerű köveket is, amelyek majd később változnak át, de azokat is, amelyek egyenesen drágakőként kerültek szívünk nyeregtáskájába. Sok ilyent szedegetünk, és biztos vagyok benne, hogy ezek egy életre értékes kincsei lesznek az életünknek.

A csapat lovas vezetője minden indulás előtt egyetlen szót bízott a zárándokokra, és kérte, hogy a lovaglás során, valamint emberi kapcsolataink közben arra figyeljünk. Ezekből a hét végére kincs-

gyűjtemény lett: fegyelem, figyelem, kitartás, türelem, alázat. Az élet koronájának drágakövei ezek, amelyeket állandóan csiszolni kell.

A reggeli közös imádság, az étel előtt elénekelt imádság, az esti isztentiszteletek, a befogadó gyülekezetek részéről felénk sugárzó szeretet, a beszélgetések, a szülő-gyermek kapcsolatban eltöltött minőségi idő mind lelki gazdagodásunkra voltak.

• Mit jelentett neked lelkileg és fizikailag az idei zárándoklat?

D. D.: Elég edzett vagyok, az eddigi évek zárándoklatai sem voltak megerőltető számomra. Lelkileg viszont az idei év sokkal mélyebben érintett. Szerintem ez azért

van, mert idősebb lettem, ebben az évben sokkal jobban fel tudtam azt mérni, hogy mit jelent az, hogy a zárándoklat ideje alatt magamra koncentrálok. Visszatekintve az utóbbi évekre, 2018-ra például, nem volt bennem a zárándoklat szellemisége, inkább az, hogy két hetet végig tudtam lovagolni – s nekem ez nagyon nagy élmény volt. Idén végig hátul lovagoltunk édesapámmal, és valóban el tudtam kezdeni haladni saját magam felé, és ez nagyon jólesett a lelkemnek. Laci bácsiról, akiért idén zárándokoltunk, még nem hallottam korábban, a zárándoklat alatt tudhattam meg róla többet, hogy ki volt ő, mit is csinált, és azt mondhatom, hogy szépet, értékeset hagyott hátra maga után. Valamilyen szinten egy kicsit édesapámat is megláttam Lőrinczi László emlé-

kében, mert ő is ilyen katonás, hasonló hajlamú, cselekvő ember. Kíváncsi vagyok, hogy ezeket a zárándokutakat pár év múlva hogy fogják emlegetni, mi lesz az eredménye, vagy mit érünk el általuk a világban, de egyelőre azt tudom, hogy az idei év engem lelkileg feldobott, erősebbé tett.

• Bár még nincs vége az útnak, ki tudsz emelni egy pillanatot, amely maradandó lesz neked?

D. D.: Amikor Ürmösre értünk. Nem számítottam arra, hogy olyan sok ember fog minket várni. Beértünk a faluba, és egyszer csak egy nagy keresztesben rengeteg ember várt minket, többnyire idősek. Tapssal várt minket az a sok ember, volt, aki beállt a sor elejére, és megszólalt a zene. Nagyon megható pillanat volt ez számomra, együtt mentünk a templom felé, és éreztem, hogy azoknak az embereknek olyan fontos volt, hogy mi ott vagyunk, és hogy a régi lelkészükért zárándokolunk, és említést teszünk róla – hiszen ők valóban ismerték azt az embert, és látszott, hogy ragaszkodtak hozzá. Szerintem az az érzés, pillanat mindenkit mélyen megérintett. Annyira gyönyörű volt az egész önmagában, hogy elragadott szerintem mindenkit.

• Volt-e valamilyen nehézség az út során?

D. D.: Második nap volt nehezebb. Akkor mindenki hisztis, a lovas, a ló is nyugós, mert nem akarunk korán kelni. Ekkor úgy éreztem, hogy felhívom édesanyámat, hogy hozza magával a lószállítót, és megyek vele haza. Rá egy napra a korán kelés nehézségét úgy éltem túl, hogy reggel Öcsi bácsi (Lófő Lovasudvar) a kitartás szót bízta ránk arra a napra. Majd elgondolkoztam azon, hogy mit is jelent nekem ez a szó, hogy kitartás, és hogy az azelőtti napon végül is kitartottam magam és a lovam mellett, és ha úgy vesszük, akkor az egész csapat és a Jóisten mellett is,

még Laci bácsi mellett is. Kitartotam, mert eldöntöttem, hogy végigcsinálom, nem hagytam abba – és abszolút nem bántam ezt meg.

• **Melyek az idej zárandoklat legemlékezetesebb pillanatai?**

B-Cs. I.: Az első zárandokúton nem voltak kántorok a reggeli áhítataink során, ezért ahol kellett, ott én vállaltam ezt a szerepet. Egyrészt úgy vagyok vele, hogy ha valami többet hozzá tudok tenni magamból, akkor miért ne, akár gitárral, akár orgonával vagy bármivel. Így most is szívesen csatlakoztam a közös éneklésekhez, ahol csak lehetett, megszólaltattam a gitárt is.

Sajnos az ember mindig saját kárán tanul – a rosszul választott nyereg miatt a lányom az első pár nap után cserelővel kellett folytatasa a zárandokutat. Nagy könnyek között engedte el a lovát, hogy elvitessük rehabilitálni.

Nagyon-nagyon készültünk a lánnyal arra, hogy a vadasi unitárius találkozóra ketten, lóval megyünk, próbatúrákra mentünk, többször megnéztük az útvonalat, pólókat nyomtattunk, újrapatkolattuk a lovakat, mindennel készültünk. De indulás előtti napon borzasztó vihar és eső volt a környéken, nagy sár lett, ezért lemondunk az útról. Ezt mély csalódással éltem meg, hiszen annyit készültünk rá. Most, a másik oldalról indulva, mégiscsak feljutottunk a Vadas-tetőre, és nem két lóval, hanem tizenhával. Miután felálltunk a közös képhez, rájöttem,

hogy tulajdonképpen azért nem sikerült a korábbi vadasi utunk, mert az bizonyos értelemben öncélú út lett volna, és nem ez a zárandoklat lényege. E ponton mélyült el bennem az a gondolat is, hogy a zárandoklat nem arról szól, hogy megmutasd magad a világnak, bárkinek, hanem arról, hogy Isten megmutasson saját magadnak. Az Isten tervében benne volt az, hogy mi kijutunk oda, csak nem úgy, ahogy azt mi akartuk, hanem úgy, ahogy ő odavezetett minket. Sokkal gazdagabb és áldásosabb volt így az út. Ezt valahogy meg kellene érteni, hogy sosem lehet öncélú az embernek az útja, mert azon nincsen áldás.

• **Mit osztana meg a zárandokút lelki vonatkozásairól?**

B-Cs. I.: Nagyon fontos, hogy az apa-lánya kapcsolat erősödik, beszélgetünk, együtt vagyunk, együtt örvendünk, időnként megharagszunk egymásra, kibékülünk, hiszen mindenki másképp éli meg egy nap fáradalmait, másképp fárad el, másképp engedi ki a feszültséget, de mindenképp szorosabb lesz a kapcsolat. Illetve abban hiszek, hogy a tárgyi ajándékok okozta örömök emlékeit elfelejti, viszont arra emlékezni fog, amikor együtt zárandokoltunk Dévára vagy máshova. Az együtt töltött időnél, minőségi időnél – ahogy ma divatos mondani – nincsen fontosabb.

Anélkül, hogy gondolnád rá, nagyon sok mindenre tanít egy zárandokút. Figyelj magadra, a lovadra, a társaidra, a többiek lovára, a testi-lelki-szellemi egységedre, mert reggeltől estig mind a háromra összpontosítani kell, mert ez nem játék, nem egy túra, hanem egy zárandoklat, amelynek vannak mindenfajta megpróbáltatásai, lelkiek is. Mindamellet, hogy nagyszerű élmény és kaland, vannak nagyon mély pontok, amikor a bizonytalanságokat is meg kell élni, át kell lendülni rajtuk, és ezzel erősödik ez a hármas.

• **Mit jelentett neked az idej zárandoklat, mivel gazdagodtál?**

B-Cs. B.: Sok tapasztalatot szereztem idén is, illetve kicsit nosztalgizhadtam is, mivel Viharral voltam az első zárandokutamon is, most meg, miután a saját lovam, Sztella lesérült, újra Viharral lovagolhattam. Nagyon jó élmény az idej zárandoklat, családi hangulata van, és nagyon jó, hogy apukámmal együtt lehetek. Bár voltak nehéz napok, amikor elszomorodtam, amikor fáradt voltam vagy honvá-

gyam volt, de nagyon jó élmény itt lenni, szeretek a lovak közt lenni, és jó, hogy ilyen hosszú távon együtt tudunk lenni a barátokkal. Jó, hogy sok közös élményt szerzünk, és a mindennapi rohanás és összevisszaság között jó egy kicsit ilyen formában is megpihenni.

• **Melyik volt az eddigi legjobb pillanatot?**

B-Cs. B.: Az egyik legjobb élmény az volt, amikor megúszattuk a lovakat, akkor még a sajátommal mentem, s nagyon ügyesen úszott. A másik kedvencem, amit kiemelnék, amikor mindenkit „lefutottam”: minden lovat megelőzött a lovam, s mi vágattunk legelől. Ez egy arab ló, s nagyon ügyesen tud futni, mindenkit megelőztünk. Az erdős részeken is nagyon élveztem lovagolni, jó volt érezni azt, hogy a ló vigyáz rám, például akkor, amikor lefele megy, óvatosan teszi a lábait, nehogy leessek a hátáról. A közös éneklések és az esti beszélgetések is nagyon élmények.

(A teljes interjú az Unitárius Közlöny Facebook-oldalán olvasható.)

Nagy Albert Kolozsváron

• Július 29-én nyílt meg a Kolozsvári Művészeti Múzeum emeleti dísztermeiben a Nagy Albert (1902–1970) festőművész alkotásaiból rendezett retrospektív kiállítás. Nagy Albert a romániai modern művészet meghatározó alakja volt, életműve mégsem vált széles körben ismertté. A kiállítás a festő halálának ötvenedik évfordulója alkalmából, több intézmény és magángyűjtő erőfeszítése révén valósult meg. A több mint száz festményt és három szobrászati alkotást felvonultató kiállítás a szakértők és a nagyközönség számára egyaránt premier, hiszen ennyi munkáját még a festő életében sem állították ki egyszerre, illetve mivel az alkotások jelentős részét eddig nem láthatta a szélesebb közönség.

A kiállítás megvalósítói a Kolozsvári Művészeti Múzeum és a kolozsvári Quadro Galéria, az ötletgazda Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, aki a festő halálának ötvenedik évfordulójára tervezte a kiállítást, azonban a koronavírus-járvány halasztásra kényszerítette a szervezőket.

A megnyitón felszólalt Lucian Nastasă-Kovács, a házigazda intézmény igazgatója. Bálint Benczédi Ferenc, a kiállítás védnöke kifejezte örömét afelett, hogy létrejöhetett. Az egyházfő szerint Nagy Albert művészete – amely a kor ellenszelében mégis meg tudott valósulni – láthatóvá teszi a teremtő és a teremtett közötti kapcsolatot. Kiemelte, hogy festményein az emberalakok szemeinek expresszivitása a mögé látás képességét domborítják ki: a valóságot megjelenítő alkotások mögött érződik a dobogó szív, a lélek, amelyre a látogató is rácsodálkozhat, amennyiben nyitott lélekkel szemlélődik. A kiállítás egyik kurátora, Bordás Beáta (Kolozsvári Művészeti Múzeum / Erdélyi Művészeti Központ) köszönetet mondott a partnerintézményeknek és gyűjteményeknek a hozzájárulásukért. A kiállítás másik kurátora, Székely Sebestyén György (Quadro Galéria) kiemelte, hogy közös erőfeszítés nél-

kül nem lehetett volna létrehozni a kiállítást. Elmondta, hogy ez alkalommal a második Nagy Albert-kiállítást szervezi az unitárius egyházzal: az elsőre majd két évtizeddel ezelőtt került sor. Gazda József, a festő monográfusa elmondta, hogy a nehéz sorsú, idehaza kevésbé elismert Nagy Albert áttételes művészetében nemcsak a szívet, az érzést is lehet érezni, minden vásznanak megvan a maga kisugárzása.

A válogatás az alkotó teljes pályáját felöleli: az 1930-as években készült, „útkereső” munkák mellett egyaránt szerepelnek a negyvenes évek elejének főművei és az ötvenes évek remek, erőteljes kompozíciói, de a kiállítás gerincét a hatvanas évek (a művész életének utolsó évtizedének) művei képezik.

Ahogy a látogató végigsétál a festmények között, feltűnik neki, hogy milyen sok intézmény kölcsönzött művet ehhez a festő életműve előtt tisztelgő kiállítás-hoz. Bordás Beáta és a kolozsvári múzeum intézményi hálózata mellett szükség volt Székely Sebestyén György és a Quadro Galéria anyagi és szakemberi támogatására is ahhoz, hogy az intézmények és a magángyűjtők birtokában levő alkotások Kolozsvárra jussanak. A kiállítás főpartnere a Székely Nemzeti Múzeum, amely negyvenkét művet kölcsönzött a kiállításra. A tárlaton szerepel tizenhárom festmény a Magyar Unitárius Egyház, tizenegy alkotás pedig a Kolozsvári Művészeti Múzeum gyűjteményéből. További kölcsönző intézmények: a székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum, a galaci Vizuális Művészetek Múzeuma, a zilahi Szilágy Megyei Történelmi és Művészeti Múzeum, a nagyváradi Körösvidéki Múzeum, a bukaresti Románia Nemzeti Művészeti Múzeuma, a marosvásárhelyi Maros Megyei Múzeum, a kolozsvári Gheorghe Dima Zeneakadémia, valamint romániai, magyarországi és németországi magángyűjtemények.

A megnyitó után a szerkesztő villáminterjút készített Gazda Józseffel, akit a kiállításról és a festőről kérdezett.

Székely Sebestyén György, Bordás Beáta, Bálint Benczédi Ferenc, Lucian Nastasă-Kovács

• **Hogyan értékeli ezt a retrospektív kiállítást?**

Ez egy Nagy Albert értékét szépen és hangsúlyosan bizonyító kiállítás. Jó az összeválogatás, mivel bemutatja Nagy Albert művészetének sokrétű értékeit.

• **A művész személyes élete mennyire tükröződik festményeiben?**

Nem tükröződik olyan szempontból, hogy őt az élet megpróbáltatások célpontjává tette, szinte azt a szót merem használni, hogy szerencsétlen ember, aki gyámoltalan, inkább visszahúzódó és rejtőzködő típusú volt, nem az a mellőngető, ki vagyok én típus, inkább szerényen meghúzódó. Ez az ember megalkot egy olyan művészetet, amely tulajdonképpen az élet értelmét fejezi ki, és az életnek nem az az értelme, hogy mi nyomorúságos helyzetben vagyunk, tehát a képei ilyen szempontból nem önarcképek, hanem a világról vallott érzelmeinek, gondolatainak, a világ értelmének a keresését kifejező képek. Tehát az egyén csak olyan módon van benne az alkotásokban, hogy a színvilága elszorított, leszorított, nem kiabáló – ő is egy ilyen leszorított lelkületű ember volt. Ebben benne volt az, hogy

az életnek a rejtett szépségeit mutatja be, tehát nem a hangos, hanem a rejtett lényegét, értelmét, szépségét. És ilyen szempontból mondhatom azt, hogy egy programművészetet alkotott – ezt a szót most én találtam ki –, amelyben tulajdonképp az élet értelmét, az ember feladatát mutatja be, azt, hogy kiáltsd bele a világba a fájdalmat is. Itt, mellettünk véletlenül egy olyan képe is van, amin egy kisgyerek látható, majszolja a szilvaízes kenyeret, és az ablakon át a világba belekiáltó, belebőgő tehén látszik. Nagy Albert festményei sugallják, hogy van értelme az életünknek még akkor is, ha visszahúzódunk. Ez az ő mondanivalója, úgy is fogalmazhatnék, hogy az élet él és élni akar, nem azért adott annyi szépet, hogy... és a többi. Nem folytatom az idézetet.

• **Van-e a kiállításon kedvenc festménye?**

Erre nehéz válaszolni, mert legalább harminc olyan kiváló festménye van, amelyet nagyon szeretek. Hogyha címet kell megneveznem, akkor a *Falusi Diogenest* mondanám, amely tulajdonképpen egy korrajz is, vagy ugyanúgy a *Győztes* című festményt, amelyen egy bokszoló látható, aki össze van po-

tyolva, és feltartják a kezét, hogy ő a győztes. Micsoda győzelem ez, amikor össze vagy verve? Ezek a festmények mind áttételeességük révén hatnak. Most ugyan ezeket emeltem ki, de valójában a visszafogott színvilágú képeit kedvelem, ott is van a *Kariatidák*, minden mutatja, hogy a festmény önmagából kilép – ezt a képességét értékelem.

• **Mennyire volt elismerve, hatott-e korára a művész?**

Na látja, ez egy furcsa kérdés olyan értelemben, hogy ha hatott, kire volt hatással. Például Jakobovits Miklóst említeném, a Nagy Albert-i leszorított – Miki azt mondta, hogy penészes, szürkébe ágyazott – színek óriási hatással voltak rá, és ő a harmincas években született generációnak itt, Erdélyben a legkiemelkedőbb személyisége volt. Jakobovits harminchatban született. Nagy Albert hatása nem volt általános, tudniillik a kor maga két irányba vezetett, előbb a hatalmat dicsőítő művészet felé, majd később, amikor valamiképpen ki tud ebből lépni a kor, akkor elkezdik a formabontó művészetet imádni. Nagy Albert egyiket sem fogadta el, ilyen szempontból direkt követője – tudtommal – Jakobovits Miklóson kívül nem volt.

SZEJKEFÜRDŐI UNITÁRIUS TALÁLKOZÓ
2021. SZEPTEMBER 18.

„KÉSZ A SZÍVEM, ISTENEM, ARRA,
HOGY ÉNEKELJEK ÉS ZENGEDEZZEK LELKESEN!”

Nyitrai-nap Mészkon

• Augusztus 8-án Nyitrai-napot tartott a Mészközi Unitárius Egyházközség és a Balázs Ferenc Népfőiskola. A nap valóban Nyitrai-nap volt a szó minden lehetséges értelmében. Egyszerre volt múltidézés, tisztelegés az erdélyi unitárius közelmúlt kimagasló alakja(i) előtt, Nyitrai Csongor ny. lelkész kötetének bemutatója, illetve a Nyitrai család leszármazottainak örömteli találkozása, hiszen a szélrózsa minden irányából hazatértek erre a napra, ezért a napért, amely róluk (is) szólt.

A helyi unitárius templomban kezdődő eseményt Bálint Róbert Zoltán helyi lelkész áhítata nyitotta meg. A középkori eredetű kis templom egyszerre kitágult, ahogyan az áhítatot követően dr. Pál János homoródszentmártoni lelkész, történész *Egyházi élet a rendszer- és impériumváltás idején (1940–1989)* című előadásával megnyitotta a napot. Az érdeklődő hallgatóság megismerkedhetett azzal a történelmi kontextussal, amelyben a kirobbanó II. világháború alatt és után élnie kellett Erdély unitáriusainak. Az iskolai történelemórák talán ma sem adnak elég lehetőséget arra, hogy felnövekvő ifjaink beleláthassanak az elmúlt rendszer működéseibe, hogy megérthessék jelenünket, a traumát, amelyet kisebbségként el kellett szenvednünk, azt az emberfeletti teljesítményt, amelyet mégis oly sok nemzettársunk tudhatott magáénak, amikor szembeszállt a korabeli rendszerrel, tudván tudva, hogy nemzete jogaiért kiállva nehéz börtönöket nyer. Az általános jellegű történelmi kitekintőt követően Makkai-Ilkei Ildikó bencédi lelkész *„Ör helyemre állok...” Nyitrai Mózes és Deák Berta lelkészi szolgálata* címmel tartott előadást, s hozta közel a Nyitrai-Deák házaspár életútját, ismertette azt az emberi nagyságot, azt az erős hitből táplálkozó hősiességet, amellyel a lelkész házaspár és családja szolgált embert, Istent és nemzetet. Ebből a családból indult Nyitrai-Németh Csongor ny. lelkész is, hogy megfussa futását, s hogy aznap a *Magam nyomában* című kötetét a házigazda lelkész bemutassa. Bálint Róbert Zoltán értő olvasója volt a korrajz és biográfia határán álló személyes vallomásnak, aki pontosan érzékelte a szerző szüleinek lelkész-nemzedékek számára példaképpé váló emberi nagyságát, a gyermekként való meghurcoltatás terhét, amely mégis, mint homokszem a kagylóban, gyönggyé tudott válni egy életútban s végül e kötet lapjain. Majd a szerző osztotta meg gondolatait a jelenlevőkkel.

A délután igazi fénypontja volt a dedikálással egybekötött szeretetvendégség, utóbbiért a helyi nőszövetség tagjait illesse köszönet. Az eseményen, amely a Communitas Alapítvány és a Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásával valósult meg, közel kilencven személy vett részt Aranyosszékről, Kolozsvárról és Ma-

gyarországról, köztük Nyitrai Mózes és Deák Berta három gyermeke, azok családjai, valamint a mészközi Nyitrai család leszármazottai.

A könyvbemutató alatt Bálint Róbert Zoltán, utána a szerkesztő kérdezte a szerzőt.

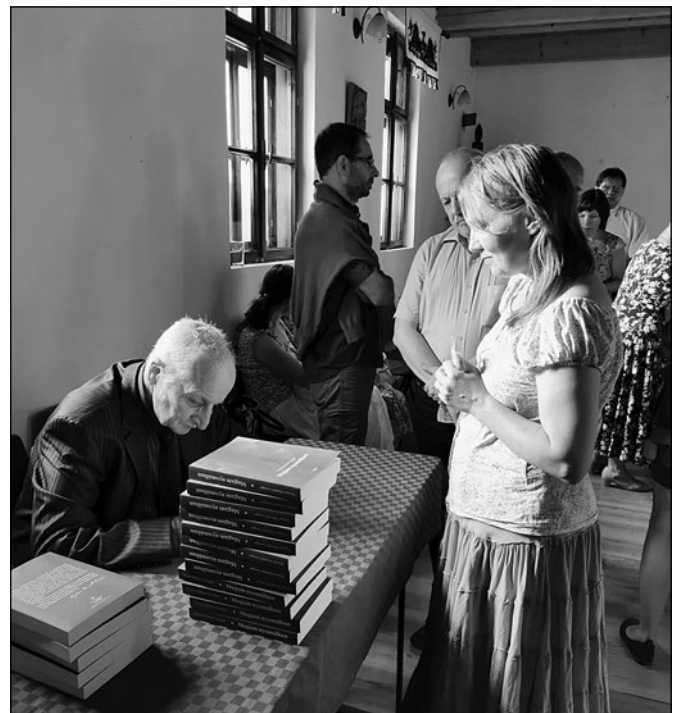
• Sz.: Gratulálok a mai eseményhez! Ez volt az első könyvbemutató?

Tulajdonképpen ez volt az első rendes könyvbemutató. Marosvásárhelyen Kecskés Csaba lelkész próbálta népszerűsíteni a könyvet, néhány el is kelt, ami segítség, biztatás volt. De ilyen sikeres alkalom még nem volt, bár a pandémia miatt nem is lehetett még elképzelni sem egy rendes könyvbemutatót.

Ezt a napot áldom, mert soha nem gondoltam, hogy én még e földi életben fel tudok valamit mutatni.

• B. R. Z.: A jó pap holtig tanul. Ön mit tanult a múlttól e könyv megírásával?

A múltból lehet tanulni, nem kérdés. Én abban a korban vagyok, amikor már sokat előre nem tekinthetek éveim száma miatt, így a múlt felé fordulok. Bizonyos dolgok még mindig tisztázatlanok voltak számomra. Az életem folyamán úgy éreztem, hogy amerre jártam, mintha mindig kilógtam volna a sorból, mintha nem az volnék, akit könnyen lehet szeretni minden tekintetben: inkább rám támadtak, mint hogy védelmemre keltek volna. Ezt el kellett szenvednem. De mindig bennem volt a kérdés: vajon miért vagyok ilyen? Hogy erre válaszolhassak, ismernem kell az utat, amelyet bejártam, amely döntő hatással volt rám, az életemre. Ez az út a babakorral indult. E kor-

ból már csak a szüleimtől hallottak révén vannak emléeim. Általuk megdöbbenő dolgok tudomására jutottam: csontgyengeségem miatt engem jobban kellett táplálni, mint testvéreimet. Ezért édesanyám megvonta testvéreimtől a húsadagjuk egy részét, és nekem adta, hogy megmentse az életemet. Bátyám, Levente, amikor véletlenül arra járt testvéreimmel, ahol mi táplálkoztunk, átlátván a helyzetet, kivezette a kisebbeket a szobából. Ezt a történetet feltétlenül tudnom kellett ahhoz, hogy megértssem, meglássam, hogy mitől függ az életem további menete.

• **B. R. Z.: Miért tartotta fontosnak, hogy ne az asztalfióknak írjon, hogy a kötetet kiadja?**

Felmerülhet a szerénység kérdése is... Megpróbáltam leírni azokat a dolgokat, amelyekre rájöttem, nehogy elfelejtsem. Elküldtem az első szövegeket az *Unitárius Közlöny* szerkesztőségébe, hogy lássam, megjelentethető-e. Egy meg is jelent, de aztán a szerkesztő azt mondta, túl kevés a hely, ám ebből könyv lesz. A szakértő véleménye adta tehát kezembe a tölát, vagyis az írógépet, az, hogy valaki azt mondta, ebből könyv lesz. Kezdetben egy nyolcvan oldalas könyvre számítottam, amelybe beleírok minden eseményt, ami történt, dátumokat és gondolatokat. Amikor elkezdtem írni, akkor bontakozott ki az egész, egyik történet a másikat követte, és tisztult előttem a kép. Így amikor egyik történetet a másik nyomába tettem, amikor kiteljesítettem a történeteket, például ártatlan mézskői emlékekkel, megjelent a humor is a szövegekben. Ez a humor – mások is ezt mondták – nem bántani akaró, hanem fedezni akarja a bajokat, gondokat, amelyekkel a történések idején szembesültem, szembesültünk. Abban segített a humor, hogy a mondandómat ne panaszként fejezzem ki, hanem egyszerűen elbeszéljem azt.

Az a munka, amelyet életem során végeztem, például az épületbetonozási munkák, nem látható. A beton a föld alatt marad. Onnan tudjuk meg, hogy milyen a munka az épület alatt, hogy meddig áll a beton az épület. Ha én az íróasztal fiókjának írok az életemről, az esetleg elpusztulhat, takarításkor kidobhatják. Ezért nem rejtem el az írásomat a szerénységemre hivatkozva.

• **B. R. Z.: Kötetében még az elején megfogalmazta, hogy a víz néha keserű volt a pohárban, de fontosnak tartotta, hogy tiszta vizet öntsön a pohárba. Önmaga nyomán életét újra bejárva mi maradt meg ebből a keserű ízből?**

Megemésztettem, azt mondhatom. Nem is haltam bele, mint Szókratész, aki a keserű poharat fel kellett hajtja, mert igazságait nem adta fel, inkább kockára tette az életét értük.

A magam keserű poharát felhajtva tudtam Jézusról is, aki a keserű poharát ki kellett ürítse, ő is kérte

Istentől, hogy távolítsa el a keserű poharat tőle, de nem lehetett. Nálam is ez történt: szüleim, a bátyám is a börtönben. Ha az ember nem vállalja fel a saját keserű poharát, mi lesz vele? Eltűnik a semmiben. Abban, hogy ki tudtam hajtani a magam poharát, nagy szerepe volt Mézskő munkás népének. Nagyapám, akinek szigorú, székely földműves emberre valló szokásait leírtam, s aki amellet, hogy hadirokkant volt, munkával töltötte egész életét, példás, minőségi munkát végzett a mezőgazdaságban. Erre engem is igyekezett ránevelni. Nem volt könnyű a sok szabály, kaptam is érte sokszor, de megtanultam például, hogy a kukorica tövéről egyszer kerüljön el a gyom, s csak azután kerülhet oda a föld.

Így jöttem rá, hogy a megpróbáltatás keserű poháról is lehet tanulni.

• **Sz.: Hogyan alakult könyvvé a múlt? Mesélne az alkotói műhely titkairól?**

Nem fejezeteket írtam meg, hanem próbáltam mindent tisztázni, és úgy leírni. A fogalmazásnál jobban oda kellett figyeljek, mert úgy éreztem, nekem nincs meg az az eredeti szókincsem. (Utalás a család írói vénával rendelkező tagjaira – szerk. megj.) Bele-belenéztem az idegen szavak szótárába, lexikonokba. Az írás maga folytatólagosan ment: nem egy bizonyos résztémát írtam meg, hanem folyamatosan, kronologikusan írtam. Sok estét töltöttem el a szöveg mellett, ez állandó szellemi elfoglaltságot jelentett. Sokat dolgoztam, az írással többet vállaltam, mint amennyit biztosan meg tudnék valósítani. Ezért állandóan siettem.

Írógépen írtam meg a szöveget, majd odaadtam egy másolónak, hogy vezesse be számítógépbe. A feleségem is sokat segített: felolvastattam vele a szöveget, így én az ő felolvasása révén meg tudtam ítélni, hogy hová kell pontosvessző, megszakítás, gondolatjel, három pont stb.

Az unokáim segítségével tanulom a komputer használatát. Az írás ugyan komputerrel gyorsabb, de veszélyes, mert több hibát ejtesz, mint írógéppel, és nem is veszed észre. Néha egyetlen vessző teljesen más értelmet ad a szövegnek. A második kötetet már a család írja be a számítógépbe, és én azt ellenőrzöm, ahogyan az első kötetnél is tettem.

Nem azért írok, hogy valakin elverjem a port, vagy hogy kirázzam magamból a bosszúságot.

Úgy érzem, az első kötetben sikerült a magam nyomába eredni, végigjárni azt az utat, a legkülönbélebb helyzetekben megtalálni önmagammat.

• **Sz.: Mennyi idő alatt írta meg a könyvet? Mi változott önben az írás révén?**

Körülbelül egy évbe telt. És az írás által mintha többé váltam volna saját magam előtt is. Az írás közben fejlődtem, tanultam, annak ellenére, hogy most már nem tudok úgy receptálni, mint régen.

• B. R. Z.: Mit üzen az olvasóknak?

Amikor elkezdtek kérni, mert nem tukmáltam senkire, mindenik kötetbe ajánlót írtam. Ezekben utaltam arra, hogy lesz még folytatás, ez az első kötet. Aztán kezdtek érkezni a reklamálások: tiszteletes úr, hol a második kötet, mert az elsőt már elolvastuk. Én köszönöm, hogy elolvasták, mert jó hosszú a kötet, így megérdemli a másodikat is minden olvasó. Az első kötet a szolgálatra való készülést öleli fel, a második az étellel foglalkozik, mert számomra ez a szolgálat.

Az első kötet a tanulás, tapasztalatszerzés köreinek halmaza, felkészülés az élet szolgálatára, a második

pedig a szolgálat és családalapítás köreinek halmaza. Minden szolgálati hely – Csókfalva, Ádámos, a Nyikómentén Kobátfalva – külön kör, amiből létrejön a halmaz: Isten kezében levő életpályám. A második kötetben tehát a kihelyezésem utáni életutat követem végig. Lelkészként tapasztaltam meg, hogy bár egész lelkesemmel szolgáltam, néha ez visszájára fordult. A szolgálat azt is jelenti, hogy ha hibáztál, ki kell javítanod. Vagy ha más hibázik, figyelmeztetned kell. Az olvasóknak köszönöm, hogy soraimat elolvassák, arra kérem őket, kísérjenek tovább a második kötetben is, kövessenek, ahová gondolatban és lélekben elkalandozom.

Jubilált a kolozsi és mészközi gyermekek és ifjak táboroztatása

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

• Július 30. – augusztus 1. között adott otthont a Mészközi Unitárius Egyházközség a tizedik kolozsi–mészközi gyermek- és ifjúsági tábornak. A két egyházközség 2013 óta évi rendszerességgel felváltva tart tábor Kolozson, illetve Mészkon. A Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásával megvalósult idei tábor sajátossága volt, hogy a kerek évfordulóra való tekintettel az elmúlt évtized táborozóit is részvételre hívtuk. A táborban 34 kolozsi és mészközi gyermek és fiatal, illetve felnőtt vett részt.

A tábor témája: Isten az én erősségem! („Az Isten az én erősségem, ő benne bízom én.” 2Sám 22,3) A fő-témát három altémára bontottuk, s ezek kibontására egy-egy napot szántunk: „Az Úr az én kőszálam, váram és megmentőm...” (2Sám 22,2)

Péntek délelőtt a tábornyitó templomi áhítat után Dávid és Góliát történetét hallgattuk meg és hangolódunk rá a tábor témájára. Ezt követően a kisebb gyerekek a Balázs Ferenc Szeretetotthonban, a nagyobbak a diófa árnyékában mélyültek el a témában. Összegezve: életünk Góliátjainak legyőzéséhez önbizalomra, talentumaink használatára és Istenben való bizalomra van szükség. Ha Istenre támaszkodunk, ő a mi erősségünk, céljainkat elérhetjük.

Az Úr az én váram

A finom ebéd és ismerkedő játékok után délután meglátogattuk a gyönyörűen megújult bágyoni unitárius templomot, amelyet a legutóbbi tábor alkalmával (2018) még szinte falig visszabontva láttunk. Innen Tordavárhoz látogattunk a várfalvi várhegyre.

A 11. század eleje körül épült vár – amely az egyik legrégebb várspánságnak számított – nyomaiból már mutatót sem találtunk. A köveket széthordták a falubeliek, beépítették az unitárius templomot körbevevő várfalba. Füttyer várának története – mert így is nevezték a várat Orbán Balázs szerint – jó példa arra, hogy az Istenben felépült ember sikeresen veheti fel a harcot a túlerővel szemben is.

Végül megtekintettük a bágyonihoz hasonlóan szintén európai uniós támogatással megújult várfalvi unitárius templomot. Vacsora előtt indult a minden gyermeket megmozgató csoportos várépítő vetélkedő.

Az Úr az én kősziklám

A szombat a kirándulásé volt. A reggeli után nekirugaszkodtunk a Székelykőnek. Gépjárművekkel Csegizig, onnan ki gyalog, ki terepjáróval a Képen ke-

resztül az erdő aljáig. Innen hat kilométeren át gyalogoltunk, legtöbbit az erdő hűvösében, néha-néha tisztásokon keresztül. A nap hétágra sütött, de a szél megkönyörült rajtunk, s hűsítő lengedezésével tette élvezhetővé a járást. Észre sem vettük a 34 fokos hőmérsékletet. Egymás után – ahogy mind magasabbra és magasabbra hágva haladtunk s vissza-visszapillantottunk – tárult eléink Várfalva, Kövend, Bágyon, balra lent Székelyhidas, a távolban a Fogarasi-havasok. Az utolsó száz méteren már várt a felvert alkalmi tábor. Az előőrs jól végezte feladatát, állt a laticonyha. Másfél óra gyaloglás után kissé megpihentünk, majd nekivágtunk a Székelykő utolsó emelkedőinek.

A tetőről megcsodáltuk Torockót és Torockó-szentgyörgyöt, megtekintettük Székelykő várának egykori helyét és a torockószentgyörgyi vár romjait. Innen fentről másként látszik a világ, az élet, az árnyok, épp mint a kőszikla-Isten magasságából. Miután kigyönyörködtünk magunkat a látványban, visszatértünk a Torockóra vivő ösvény melletti táborhoz, ahol nekiláttunk a Szel István mészki atyánkfia által készített, méltán elhíresült, fenséges babgulyásnak.

Az ebédet kissé megpihentettük, majd gyalog indultunk vissza Csegezbe. A hosszú ereszkedés és erőnk végén újabb meglepetés tárult eléink az erdő utolsó szakaszán. Egy újdonsült csegezi lakos, Solymosi Zsolt tanár úr (JZSUK), lelkészársam – aki egyébként terepjáró autójával végig velünk tartott, szállított, akit kellett –, kincsesládával várt minket, amely ezúttal egy hűtőláda formáját öltötte magára, benne hús fagy, víz, szénsavas üdítők, illetve sör a felnőtteknek.

Itt már autókba szálltunk, s az utolsó kilométernyi utat úgy tettük meg a faluig, ahol még megtekintettük Solymosi tanár úr portáját, rucáit, postagalambjait, majd irány Mészki.

Vacsora előtt a tegnap készített várakat fejezték be a csapatok, megszakítva egy kis dinnyeevéssel. Este emlékidézésre került sor, az elmúlt tíz év táborainak képeit néztük meg.

Az Úr az én menedémem

Vasárnap a reggeli áhítat után az Isten mint menedék témát dolgoztuk fel. Néha csak ő marad nekünk, de teljes hittel reá hagyatkozva megerősödhetünk – hangzott a tanulság.

Végül összefoglaltuk a három nap alatt tanultakat, látottakat, tapasztaltakat, s hiszem, hogy megerősödött bennünk a tudat: Isten az én erősségem is.

Ezt követően a csapatok bemutatták a szombaton befejezett várakat. Az istentiszteleten Gyerő Dávid kolozsi lelkész végezte a szolgálatot a Lk 10,21–37 alapján. Az irgalmas szamaritánus történetén keresztül mutatott rá arra, hogy az életben, de Isten tervében is a legfontosabb az, hogy ember légy! Az Isten közelében és törvénye szerint élő ember tudja a legjobban betölteni ez elhívást, az az ember, akinek ő az erőssége.

Ebéd után megnéztük a szombatról elmaradt képeket a korábbi táborokról, majd még egy utolsót játszottunk búcsúzás előtt.

Köszönet

Tíz tábor. Öt Mészki, öt Kolozson, minden alkalommal közösen eltöltött három nap. Összesen harminc nap, azaz egy hónap. Ennyit tesz ki. Sok vagy kevés? Előkészíteni, megszervezni, felügyelni sok. A résztvevőknek talán kevés. De a magot elültetni elég kellene legyen, s bízom benne, hogy nem volt hiábavaló.

Köszönetünket fejezem ki a két egyházközségnek, az ellátást vállaló asszonyoknak, szülőknek (Halmágyi Piroska, Nagy Anna Mária, Szöllősi Melinda, Szel István), a tevékenységeket felügyelő, vezető és támogató gyülekezeti tagoknak, magánszemélyeknek (Pátácean Júlia, Nagy Imre, Novák Emőke, Cosma Amália, Kardos Balázs, Solymosi Zsolt, Szel Éva, Gadó Klára, Deák Erzsébet), a támogató intézményeknek (Bethlen Gábor Alapkezelő, Mészki és Kolozsi Unitárius Egyházközségek), a részt vevő gyermekeknek és szüleiknek, és mindenekelőtt Istennek. Övé a dicsőség!

Drámából játék. Közösségépítés járványhelyzet után

A Gondviselés Segélyszervezet Háromszéki Fiókszervezete június közepén csoportfejlesztő és közösségépítő foglalkozásokat szervezett Vargyason, Felsőrákoson és Kököson 6–14 éves fiataloknak. A drámajátékok nagyon népszerűek voltak a fiatalok körében, és a múlt évi bezártság után igazán hiánypótlónak bizonyultak. A programról Prezsmer Boglárka dramaturg és drámapedagógust, a foglalkozások vezetőjét kérdezte Székely Andrea.

• Mikor és hogyan kerültél kapcsolatba a Gondviselés Segélyszervezettel?

A Sepsiszentgyörgyön működő Turul Irodával volt egy közös projektünk, amely a művészeti nevelés különböző területeit igyekezett elvinni szociálisan hátrányos helyzetű gyermekekhez és fiatalokhoz. Én a színház, dráma területén foglalkoztam fiatalokkal, ebből pár alkalmat a Gondviselés Segélyszervezet munkatársaival együttműködve szerveztek meg. Ez volt az előzménye a mostani megkeresésnek, amely a gyermeknap alkalmából játékos foglalkozásokkal, közösségi élménnyel kívánta megajándékozni az ünnepeket a másfél éves járványhelyzet után. Vargyason kb. harminc, Felsőrákoson harmincnégy, Kököson pedig tizenhét gyermekkel foglalkoztam.

• Mennyire láttad a gyerekeken a hosszú bezártság hatását, észleltél-e valamit a viselkedésükön, ami eltért a megszokottól?

Jó lenne azt hinni, hogy a karanténhelyzet nem ugyanúgy hatott a vidéki gyerekekre, mint a városiakra, mert a bezártság egy kertes házban nem hasonlítható össze a tömbházi élettel, de ez sajnos nem igaz. Ez az online tanév mindenkin nyomot hagyott. Ugyanakkor várakozást, kíváncsiságot, játékkedvet tapasztaltam a gyerekek részéről, bár ez utóbbit fel kellett ébreszteni. A mi játékos foglalkozásaink során a gyermekeknek nem meghallgatniuk, befogadniuk kellett egy előadást – színpadi, vetített képes előadásra vagy iskolai fron-

tális helyzetre gondolok –, hanem részt kellett venniük benne, velük együtt kellett annak megtörténnie.

Az elmúlt évben ritkán vagy egyáltalán nem voltak közösségi alkalmak, a legtöbben elszoktunk

a közösségtől, a többitől, a padtárstól, és ezt a sort folytathatnánk. Ezzel pedig együtt járt az is, hogy leszoktunk az odafigyelésről, türelemről, arról, hogy kivárjuk, amíg a másik abban a ritmusban és úgy nyilvánul meg, ahogyan ő tud, hiszen az online térben ki lehet zárni, le lehet kapcsolni, halkítani a többieket, nem zavarnak, nem zajognak. Az irány nem áll közel az ember természetéhez, hosszú távon leszokunk a kíváncsiságról, a spontán megnyilvánulásokról, a természetességről, és valahogy az emberi hang természetességéről is. Én magamon is tapasztaltam, hogy kisebb lett a zajtűrő képességem, pedig tanárként ez elég fejlett.

A másik tapasztalatom az, hogy most csoportvezetőként intenzívebb, ösztönzőbb jelenlétre volt szükség, lélekből kellett dolgozni, nagy odafigyeléssel. Nagyobb hangsúlyt kapott az irányító vezetés, talán jobban kellett fogni a gyeplőt, mint korábban. A spontán érzelmi megnyilvánulásokra nagyobb empátiával kellett figyelni, és aszerint szervezni a játékok további menetét.

• Többéves tapasztalatod van a hasonló foglalkozások szervezésében. Miben volt más a felkészülés az idén, mennyire volt tudatos, hogy most egy rendkívüli helyzetnek megfelelően kell összeállítanod a programot?

Tudatosan készültem a játékok kiválasztására, menetének összeállítására. Fontosnak tartottam olyan játékokat hozni, amelyek kellemes, oldott hangulatot tudnak teremteni, amelyekben apró lépésekkel az együttműködést kezdjük el serkenteni, gyakorolni és tapasztalni, amelyek során sokat nevetünk. A nevetés nagyon sok esetben oldja azt, ami feszültséget teremthet bennünk. Nagyon lényeges, hogy oldott hangulatban tudjon megtörténni a játék – ez egyrészt szemléletbeli kérdés a drámapedagógia terén, másrészt személyes tapasztalat is: a játék adta oldottság mindennek az alapja, olyan, mint egy élesztő.

Általában ismerkedő, feszültségoldó játékokkal kezdünk, amelyekben mindenki egyformán részt vehet, lehet köztük egy-két csoportos szerepjáték is. Aztán

labdajátékok, amelyben a névtanulás is lezajlik, majd kisebb csapatépítő játékok következnek, például négy embernek négy lábon kell megállnia, vagy hasznos szókott lenni, ha a kiscsoportok közösen állatokat, tárgyakat, betűket hoznak létre: kenguru, majom vagy kávéörölő, gyümölcsprés stb. Ezek a játékformák elősegítik az oldott hangulatot, és azt, hogy egymásra is tudjunk figyelni. Aztán igyekszem az egész emberi testet, az érzékszerveket is bekapcsolni, a hangunkra, arcunkra, kezünkre, a testbeszédünkre irányítom a figyelmet: hogyan mutatnád ezt egy gesztussal, tekintettel; hogyan fut végig ez az érzélem a csoport arcán, ennek a csoportnak az arcához a következő csoport adjon hozzá hangokat, szólaltassa meg a néma testeket stb.

A kisebb korosztályhoz vittem bábokat is, a korábbi tapasztalataim alapján nagyon jól működik, ha egy szereplő mögül, azzal együtt vagy őt akár többen megmozdítva nyilvánulunk meg. Van ebben elrejtve egy kis színházi nevelési cél is, hiszen megtapasztalhatják, miként működik a műfaj.

A kamaszoknál már az őket foglalkoztató témákat is meg lehet érinteni a kétórás tevékenység által, ők könnyebben sűríteneek, elmélyültebben is dolgozhatnak együtt. A témánk lehet a szülő-diák-tanár viszony együttes kérdésköre, ehhez jól igazodik a szoborjáték, amelynek során a fiatalok lényeges helyzetekkel tudnak szembesülni, személyes mondatokat tudnak megszólaltatni. A játék védett keretében önkéntelen verbalizálódnak a problémák, ehhez a belső monológ, a szoborjáték kompozíció és ehhez hasonló technikákat alkalmaztuk.

• **Milyen visszajelzéseket kaptál a gyerekektől és a felnőttektől? A csillogó szemek, ragyogó arcok, nevetések mellett mi a „sikermérője” ezeknek a programoknak?**

Alapvetően abban hiszek, hogy a nevelés egy folyamat. Az ilyen alkalmaktól nem várhatjuk el nagyratörő célok elérését, ezért én azt mondanám, hogy ha másfél óráig fel tudtunk oldódni, oda tudtunk figyelni egymásra, türelmesek tudtunk lenni egymáshoz, és jól tudtuk érezni magunkat, akkor az már óriási eredmény, és hála érte. A csillogó szemeket és a jó hangulatot sem szabad csekélységnek tekinteni, hiszen itt nem tanításról, nem információk átadásáról van szó, hanem a tapasztalásról.

A pedagógusoktól általában azt hallom, hogy jó volna, ha lenne folytatás. Egy osztályfőnök, aki bejön, és érdeklődéssel követi a gyermekek játékát, nagyon sok mindent le tud szűrni abból, hogy az osztálydinamika hol tart, kik a kiemelkedő egyéniségek, hol vannak a problémás helyzetek, milyenek az interakciók. Nagyon jó volt a visszajelzés például a vargyasi pedagógusok részéről, akik megerősítést kaptak olyan témák felől, amelyekről már tudtak, illetve most izgatottan követték végig, hogy a fiatalok mit gondolnak tanáraikról vagy szüleikről.

Azt viszont érezni lehetett, hogy az iskolába való visszatértünk az oktatási rendszer nem kezdett semmit azzal a helyzettel, hogy itt valamit újra kellene keretezni, valamilyen „visszaszoktatás” kellene történjen az online forma után az élő oktatásra. Elvártuk, hogy ugyanúgy folytassák a gyerekek is, tanárok is, ez viszont zsákutcának bizonyult. Sok fiatal panaszát hallani lehetett, hogy a pedagógusok a tanév végére még inkább bekegyesítették a számonkérés terén.

• **A jövőre nézve mit tartasz fontosnak a gyermekek lelki fejlődése szempontjából, különösen így, a járvány után? Mi az, amit az iskolarendszer nem tud nyújtani, és mi lehet az egyház szerepe a hiánypótlásban?**
Szükség lenne természetes élet-helyzetek kialakítására a fiatalok

számára. Az emberről és a világ összefüggéseiről ilyen környezetben kellene tanulni és tapasztalatokat szerezni. Nem a digitális világ vagy egyáltalán bármi ellen akarok beszélni, de arra kellene törekednünk, hogy ezt a természetes emberi környezetet minél többször hozzuk létre. Ez pedagógusi feladatkör elsősorban, de közösségépítő feladat is az egyház számára. A közösségben lévő erőt meg kell tapasztalni a gyerekeknek, fiataloknak, másként csak üres mondatok pufogatása marad a közösségépítés és az identitásőrzés, értékművelés; ez egyszerű szintre lebontva lehet akár egy együttműködési játék, ahol senkit nem szabad elveszítenünk a szigetről, ami egy újságpapír hajtogatásával egyre zsugorodik. Ugyanígy a hétköznapi életben sem lenne szabad elveszítenünk a társainkat, miközben sajnos ehhez hozzá vannak szoktatva gyermekeink, és szomorú, hogy sokan egyáltalán nem hatódnak meg, ha valaki ilyen módon kikerül a közösségből.

• **Akkor tehát úgy látod, hogy az ehhez hasonló foglalkozások, tevékenységek, táborok, képzések szervezésével tudna az egyház fontos szerepet játszani a gyermekek egészséges fejlődésében, valamint eleget tenni közösségépítő feladatának.**

Igen, mert nagyon sokszor az iskolának nincs elég ideje, kapacitása, energiája, kedve a tanításon kívüli tevékenységek megszervezésére, különösen olyan típusú foglalkozásokra, amelyek során kollektíven a világ dolgairól beszélgetünk és cselekvően jelen vagyunk. Ugyanakkor minden felelősséget és elvárást nem varrhatunk az iskola nyakába.

• **Bízunk benne, hogy továbbra is számíthatunk rád hasonló tevékenységek szervezésére vagy ezek önálló projektként való továbbfejlesztésében!**
Úgy legyen.

A 44. ODFIE-konferencia zárónyilatkozata

• A Magyar Unitárius Egyház ifjúsági szervezeteként működő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet idén 44. alkalommal szervezte meg augusztus 12–14. között az Unitárius Ifjúsági Konferenciát a Maros megyei Jobbágyfalván, a Tündér Ilona völgyében, amelynek központi témája az online és offline világ mezsgyéjén zajló lét kihívásainak megvitatása volt, valamint a 120+1 éves szervezet különböző korszakainak bemutatása egyéni perspektívákból. A rendezvény a 18 év feletti, valamint családos, örök egyleteseket szólította meg, velük és a központi szervezőcsapat részvételével több mint száz egyletes vitte tovább az 1928-ban először megszervezett konferencia hagyományát. A konferencia ideje alatt előadásokra, istentiszteletre, közös beszélgetésekre, különböző szabadidős tevékenységekre, illetve minőségi együttlétre került sor. A konferencia zárómozzanataként emlékjetel hagyunk.

A konferencia munkálatainak összegzéseként az alábbi nyilatkozatot tesszük közzé.

Az 1928–1939 között, majd az 1991 óta évente megszervezett unitárius ifjúsági konferenciák elsősorban egy-egy megadott téma feldolgozását célozzák, többnyire olyan területekről, amelyek az ifjúság életében fontos szereppel bírnak. Az idei rendezvényen az elmúlt évi kényszerszünet után a szervezők fontosnak tartották, hogy az online és offline világ mezsgyéjén zajló lét kihívásaira közösen keresgéljenek válaszokat. Ugyanakkor arra való tekintettel, hogy az elmúlt évben fennállásának 120. évfordulóját ünnepelte, és a járványügyi korlátozó intézkedések ellehetetlenítették ennek méltó megünneplését, az egylet elnöksége az idei évet 120+1. ünnepi évnek nyilvánította. Ennek jegyében a konferencia alatt fontos szerepet játszottak az előadások, tevékenységek során az egyletek különböző korszakai.

Az eseményt Csécs Márton Lőrinc, a Kolozs-Tordai Egyházkör esperese, torockói lelkész által tartott istentisztelet nyitotta meg, amely a meghátrálással szemben a hitben való megmaradást tűzte ki célul a fiatalok számára. Ezt követte az egylet különböző korszakait bemutató személyes hangvételű beszélgetés. A beszélgetésben az újralakulást követő időszak egy-egy képviselője osztotta meg élményeit a jelenlévőkkel: Bartha-Pál Annamária (Korond-Bölon), a sepsiszentgyörgyi egylet egykori elnöke és 1992–1993 között központi választmányi tag, pedagógus, Sándor Krisztina (Csíkszereda) humoródalmási egyletes, az ODFIE egykori főtitkára, a Magyar Unitárius Egyház főgondnoka és az EMNT ügyvezető elnöke, Rácz Norbert Zsolt (Kolozsvár), egyházunk első ifjúsági lelké-

se, az ODFIE egykori elnöke, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség lelkésze, a Magyar Unitárius Egyház főjegyzője, Tamás Vanda (Küküllőkeménfalva) székelyudvarhelyi egyletes, az ODFIE központi csapatának aktív tagja, az OMNIUM – ODFIE Sportolimpia megálmodója és főszerzője. A beszélgetést Ilkei Lóránd (Vargyas) ötödéves teológiai hallgató, a központi csapat aktív tagja moderálta. A napot a mára már hagyományossá vált tábortűz melletti közös éneklés zárta.

A pénteki napot Szilágyi Alpár (Sepsiszentgyörgy) harmadéves teológiai hallgató reggeli áhítata indította. Ezt követte az online-offline világ határmezsgyéjén zajló élet kihívásairól szóló előadás-sorozat. Az előadók mind arról beszéltek, hogy a technológia, a digitalizált világ, az internet- és médiahasználat nagymértékben betört az életünkbe, és ez jelentősen meghatározza mindennapjainkat.

Farkas Orsolya (Felsőrákos–Székelykeresztúr), a Berde Mózes Unitárius Gimnázium iskolalelkésze az online oktatás szépségeiről és viszontagságairól beszélt. Elmondása szerint váratlanul érte mind a diákságot, mind a tanárokat az online formára történő váltás, és ez jelentősen befolyásolta a diákok nevelésének lehetőségét. Folyamatos tanulást és rákészülést igényelt az, hogy a számtalan ingerrel találkozó Z generáció figyelmét és érdeklődését meg lehessen nyerni tanárként, igyekezve elkerülni az olyan diákcsinnyeket, miszerint az internetkapcsolat gyengesége miatt nem tudott a diák belépni az online órára. Felhívta figyelmünket, hogy egy olyan kihívással nézünk szembe, amely az ember nyitottságát és rugalmasságát teszi próbára. Hangsúlyozta, hogy egyre sürgetőbb kérdéssé válik az alkalmazkodásunk mikéntjének közös meghatározása.

Magyari Zita Emese (Kolozsvár), a Magyar Unitárius Egyház ifjúsági és egyetemi gyakorló segédlelkésze a Z generáció alapvető jellemzőit és vallásosságuk

megnyilatkozási formáit mutatta be. Felhívta figyelmünket, hogy a generációk közötti ellentétek örök problémaforrások, viszont ami napjainkat jelentősen meghatározza, az a technológia nagy léptékű változása, így egyre sürgetőbb kérdéssé válik annak megválaszolása, hogy miként viszonyulunk az ebben szocializálódó fiatalokhoz. Véleménye szerint a személyes, kiscsoportos beszélgetések vezetnek arra az útra, amelyen nem ítélezünk, hanem megérteni próbálunk.

Gergely Orsolya (Csíkszereda), a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem egyetemi adjunktusa az internet- és médiahasználat alapvető lehetőségeiről és veszélyeiről értekezett, rámutatott arra a tényre, hogy milyen mértékben határozza meg az internet világa az életünket. Felhívta a figyelmünket arra, hogy az internet- és médiahasználat folyamatos tanulást igényel, meg kell tanulnunk annak tudatos használatát, a tanulás azonban személyfüggő, mert sehol sem tanítják, hogyan kell viselkednünk a virtuális világban. Útravalóként számos tanácsot fogalmazott meg a résztvevők számára, amelyek a virtuális és valós térben egyaránt részt vevő személy formálódására és önmagáról kialakított képére mutattak rá.

Az előadás-sorozatot Veres Lehel (Székelykeresztúr) színész, az ODFIE központi tagjának átmozgató workshopja zárta, önismereti és csapatépítő játékaik révén az egyéni értékek fontosságára hívta fel a figyelmet.

A délután folyamán választható tevékenységekre került sor, amelyek révén a találkozás öröme, a közös nosztalgizálás, játék és egymásra figyelés kapott fő-

szerepet. A napot táncház zárta Mátéfi Ágota (Alsóboldogfalva), a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem táncművészet szakának elsőéves hallgatója vezetésével.

A szombati záró istentiszteletet Jobbágy Júlia Mária (Kolozsvár), a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség segédlelkésze tartotta, aki a közösség megtartóerejére helyezte a hangsúlyt, figyelmeztetve a jelenlévőket, hogy az egyletes nevek kimondásához hozzátartozik a személyiség és annak történetének ismerete is. Ezt követően emlékjelhagyásra került sor, amelyen Szakács György (Sepsiszentgyörgy) negyedéves teológiai hallgató mondott alkalmi egyházi beszédet. Áldást kért ahhoz, hogy a nagy hagyományú konferencia szervezését a jövő egyletes generációja is tovább tudja vinni. A 44. Unitárius Ifjúsági Konferenciát ünnepi ebéd zárta.

Isten áldása legyen a konferencia résztvevőin, kivitelezőin és támogatóin egyaránt.

A 44. UNITÁRIUS IFJÚSÁGI KONFERENCIA
SZERVEZŐCSAPATA

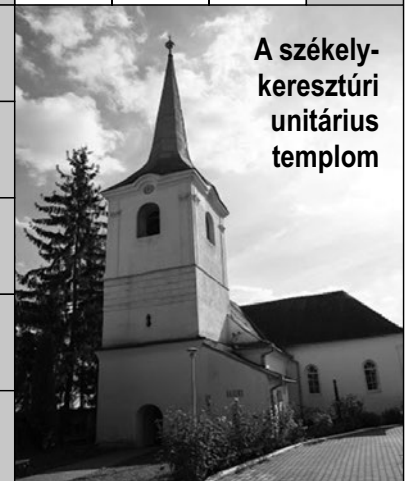
Te is értékes vagy

Székelykeresztúr kisváros. Ha egy kisvárosban rendeznek ifjúsági napokat, az ember nem remél sokat, de ahogy a mondás tartja: Isten útjai kifürkészhetetlenek. Tiniként valahogy mi is így vagyunk. Az útjainkat teljes mértékben köd borítja. Fogalmunk sincs róla, kik is vagyunk mi valójában. Mindenki húz vagy akár cipel kisebb, nagyobb terheket a hátán. Kizökkenni a mindennapokból nehéz. Elgondolkodni és megérteni önmagadat nehéz. Felvállalni önmagadat még talán ennél is nehezebb. Azonban ha olyan emberek vesznek körül, akik azt éreztetik veled, hogy te is értékes vagy, és ők elfogadják a hibáiddal együtt, akkor megpihensz. Talán éppen ez is a legmegfelelőbb szó a Keresztúron eltöltött három napomra, hogy én

megpihentem ott. A lelkem olyan többletet kapott, ami meghatározó. Számomra ez az ODFIE. Hogy telebombáznak téged színesebbnél színesebb programokkal, kezdve a vízi focival és bezárva a csendes kiscsoportos beszélgetésekkel, de amikor hazaérsz, akkor azt érzed, hogy a lelked kisimult. Mert igen, megtanultam azt, hogy merjek belenézni másnak a szemébe, és igen, megtanultam azt, hogy merjek nyitni teljesen idegen emberek felé, és igen, arra is rájöttem, hogy nem kell mindent egyedül megoldanom, mert vannak körülöttem olyan emberek, akik segítenek nekem. Az ODFIE-ben ilyen emberek vannak. Meghallgatnak, megölelnek és átsegítenek. Ezt tanította nekem tömören az a három lélekemelő nap abban a kisvárosban.

DEMETER DOROTTYA

A város ezt a nevét egy népi iparágról kapta	Szilván szárító	Kigyó A dzsungel könyvében	Skót mérnök (Adam)	Lakatmárka	Jelentése: nitrogénnel kapcsolatos	Kobalt vegyjele	A sugár jele	Lufi közepe!	Puskával löni készül	Innen máshová	A székykeresztúri unitárius gimnázium névadója
A város régi latin neve											Belga autójel Tetejére
Betonöntéshez idomot készítő							Oldalt el, máshová Télen hull				
Agitáló						Hidrogén Francia kártya színe	Liter A város szülőtte, lelkész volt		Ellenérték Apró		
Tantál vegyjele		Románia Az iskola névadója			Rágcsáló-féle Éjfél						Átmérő Béna kezű, nyomorék
Hamis indok				Magunk Román-moldáv határfolyó		Orvosi kés Borit, fed					
Gléda			Kártyacsomag Ellenben					Angol Samu Fakad			
Kiló	Lokál Talál				Tisztítóeszköz Világítóeszköz				A céció vége! Szaglószer		
Elcsodálkozik						Balti nép volt Liter					
A vese latin neve			Lapos edény Bizonyít			Tetű tojása Falusias női név					
Cseh-német folyó				Méter Origó		Indiai város Gyalogos kirándulás					
Siemens, röviden	Örökbe fogad Magyar kártyalap										
Magyar megye és folyó				Ritka női név Nulla							
Dehogy!					Verscsengő Beszterce-Naszód						
Cselt észrevevő				Hóhér							
Vízi sportoló				Olasz autójel							
Skót település						Antonov-repülőgép jele					

A székykeresztúri unitárius templom

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár.
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től).

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Bíró Sára Gyöngyvér médiareferens, Rácz Norbert Zsolt püspöki titkár, felelős szerkesztő. **Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).
Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927; kozlony@unitarius.org
A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Szeptemberben emlékes dobozba tesszük vagy emlékes füzetbe írjuk a nyár legszebb kalandjait, pillanatait, és új időszámítást kezdünk életünkben, főként, ha diákok vagyunk. Lassan egy új tanév kihívásaival találjuk szemben magunkat. Remélem, feltöltöttetek, szépeket rajzoltatok, és olvastatok kedvetekre. Mielőtt újra hátatokra vennétek a nehéz iskolatászkát, em-

lékeztetek benneteket, hogy e hónap utolsó vasárnapján kerül sor egyik legszebb egyházi ünnepünkre, az őszi hálaadásra. Ezen ünnep alkalmával ünnepélyesen hálát adhatunk az idei gyümölcsökért, zöldségekért, gabonákért, újszülött állatainkért, egészségünkért, a szép emlékekkel teli nyárért és mindazért, amivel Isten megajándékozott minket. Talán bátran, talán kicsit félve, de hiszem, hogy a legjobbakat remélve indultok el az

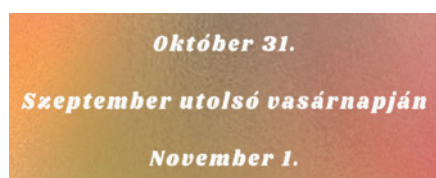
újabb tanév hosszú útján. Hiszem, hogy képesek vagytok szorgalmasan elsajátítani sok-sok ismeretet, barátságosan és segítőkészen fordultok társaitokhoz, és engedelmes gyerekeként szüleitek, nevelőitek, tanáraitok örömeire lesztok minden nap.

Kitartást és sikeres tanévet kívánok!

Feladat

Karikázd be a helyes választ! Amennyiben segítségre szorulsz, kérdezd szüleidet vagy lelkészedet!

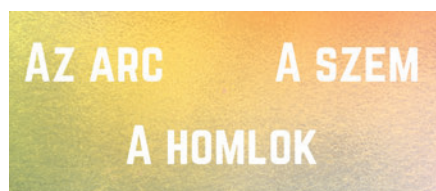
1. Mikor van az őszi hálaadás ünnepe nálunk, unitáriusoknál?

2. Mennyi a nyári hónapok napjainak a száma, ha összeadjuk őket?

3. Máté evangéliumában olvashatunk a test lámpásáról (Mt 6,22-23). Mi is az?

4. Hogy hívják Ábrahám és Sára fiát? (1Móz 21,1-3)

5. Mit teremtett Isten az ötödik napon? (1Móz 1,20-23)

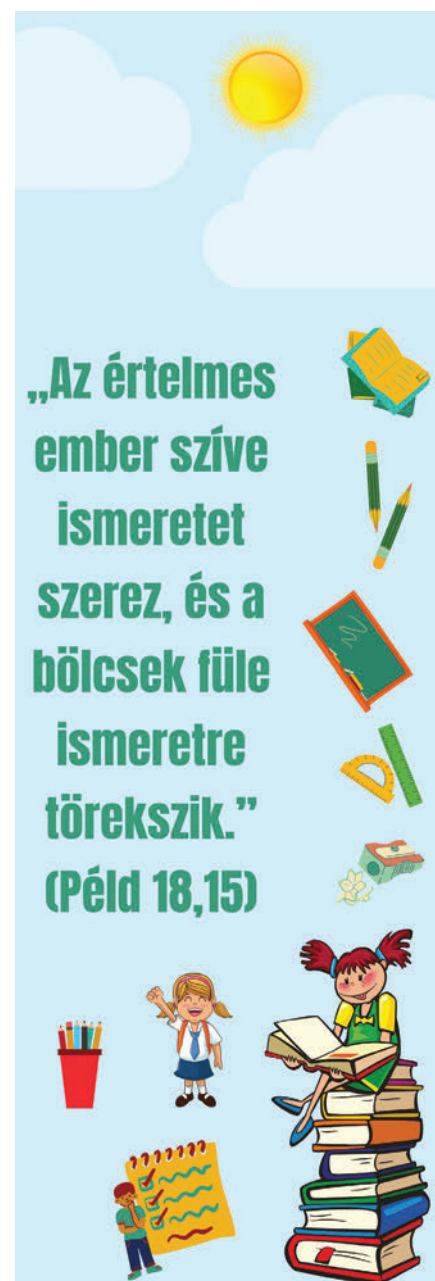
6. Ki épített bárkát? (1Móz 6,14)

7. Ki fejtette meg a fáraó álmait? (1Móz 41,1-36)

8. Ki kente fel királlyá Sault? (1Sám 10,1)

Lóháton Lőrinczi László emlékére

Bíró Sára Gyöngyvér felvételei

Andrási György ny. lelkész (Kolozsvár), **Bálint Róbert Zoltán** lelkész (Mészkö), **Demeter Dorottya** tanuló (Székelyderzs), **Farkas Orsolya** iskolalelkész (Székelykeresztúr), **Márton Edit** gyakorló segédlelkész (Petrozsény), **Simó Melinda** pszichológus (Székelyudvarhely), **Székely Andrea**, a Gondviselés Segélyszervezet önkéntes munkatársa (Kolozsvár)